

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024, Bryssel

Suomea edustavat kokouksessa sisäministeri Mari Rantanen ja oikeusministeri Leena Meri.

Sisäasioiden päivän Schengen-neuvostossa käydään säännönmukainen keskustelu **Schengen-alueen yleistilanteesta**. Komissio esittelee keskustelun pohjaksi päivitetyn Schengen-barometrin. Ministerit keskustelevat Schengen-neuvostossa myös **eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen arvioinnista**. Asetuksen mukaisesti komission tulee tehdä asetusta ja pysyvää joukkoa koskeva arviointi neljä vuotta asetuksen voimaantulosta. Komissio antoi arviointiraportin 2.2.2024 ja ministerit keskustelevat sen tuloksista ja jatkotoimista.

Neuvostossa on tarkoitus hyväksyä **täytäntöönpanopäätös suosituksen antamisesta huumausainekaupan torjuntaa koskevassa temaattisessa arvioinnissa havaituista parhaista käytännöistä**. Suomi voi hyväksyä neuvoston täytäntöönpanopäätöksen.

Kokouksessa jatketaan myös keskustelua **muuttoliikkeen ulkoisesta ulottuvuudesta** sekä **Lähi-idän konfliktin ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutuksista EU:n sisäiselle turvallisuudelle**. Lisäksi ministerit saavat tilannekatsaukset EU:n tietojärjestelmien **yhteentömmivuuden toteuttamisesta**, kahden **lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisemistä ja torjumista** koskevan lainsäädäntöehdotuksen tilanteesta, sekä **huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvistä turvallisuusnäkökohdista**.

Oikeusasioiden kokouspäivänä ministerit keskustelevat rikosoikeuden alan direktiiviehdotuksesta, jolla pyritään päivittämään ja vahvistamaan ihmissalakuljetuksen torjumista ja ennaltaehkäisemistä koskevaa EU:n säännöstöä. Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on vahvistaa **vähimmäissäännöt laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi**. Keskustelun jälkeen direktiiviehdotuksen käsittelyä on tarkoitus jatkaa asiantuntijatasolla.

Puheenjohtaja antaa ministereille tilannekatsauksen **järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta oikeusviranomaisen näkökulmasta**. Lisäksi ministerit keskustelevat **oikeusjärjestelmän häiriönsietokyvyn varmistamisesta rikollisjärjestöjen vastustamiseksi oikeusvaltiossa**.

Neuvostossa on myös tarkoitus hyväksyä **päätelmät EU:n perusoikeuskirjan soveltamista koskeva komission vuosikertomuksesta**, joka käsittelee tehokasta oikeussuojaa ja oikeussuojan saatavuutta. Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Ministerit keskustelevat lounaalla oikeudellisista toimista ja **rankaisemattomuuden vastaisesta taistelusta liittyen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan**.

Asialista:**MAANANTAI 4. MAALISKUUTA 2024 (klo 9.30)****SISÄASIAT**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muut kuin lainsäädäntöasiat
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

SCHENGEN-ALUEEN POLIITTINEN HALLINNOINTI ("SCHENGEN-NEUVOSTO")**Muut kuin lainsäädäntöasiat**

Schengen-alueen yleistilanne: Schengen-barometri <i>Keskustelu</i>	s. 5
Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen arviointi <i>Keskustelu</i>	s. 10
Neuvoston täytäntöönpanopäätös suosituksen antamisesta huumausainekaupan torjuntaa koskevassa temaattisessa arvioinnissa havaituista parhaista käytännöistä (Oikeusperusta: asetuksen (EU) 2022/922 23 artiklan 1 kohta) <i>Hyväksyminen</i>	s. 15
Yhteentoimivuuden toteuttaminen <i>Tilannekatsaus</i>	s. 19
Muut asiat	

MUUT SISÄASIAT**Lainsäädäntökäsittelyt****(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)**

Lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäiseminen ja torjuminen	s. 22
a) Asetus lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä annetun väliaikaisen asetuksen (EU) 2021/1232 muuttamisesta	
b) Asetus lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä <i>Tilanneselvitys</i>	
Muut asiat	

Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus <i>Keskustelu</i>	s. 25
Huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta: turvallisuusnäkökohdat <i>Tilannekatsaus</i>	s. 29
Lähi-idän konfliktin ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset EU:n sisäiseen turvallisuuteen <i>Keskustelu</i>	s. 34
Muut asiat EU:n ja CELACin huumeidentorjunnan koordinointi- ja yhteistyöjärjestelmän XXIV korkean tason kokous <i>Puheenjohtajavaltion tiedotusasia</i>	

TIISTAI 5. MAALISKUUTA 2024 (klo 9.30)

OIKEUSASIAT

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Direktiivi maahantulijoiden salakuljetuksen ehkäisemistä koskevista vähimmäissäännöistä <i>Periaatekeskustelu</i>	s. 39
Muut asiat Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset <i>Puheenjohtajavaltion tiedotusasia</i>	

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta: oikeudellisen yhteistyön näkökohdat <i>Tilannekatsaus</i>	s. 44
Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan: rankaisemattomuuden torjunta <i>Tilannekatsaus</i>	s. 49
Oikeusjärjestelmän häiriönsietokyvyn varmistaminen rikollisjärjestöjen vastustamiseksi oikeusvaltiossa <i>Keskustelu</i>	s. 54

Päätelmät perusoikeuskirjan soveltamista koskevasta komission vuosikertomuksesta: tehokas oikeussuoja ja oikeussuojan saatavuus
Hyväksyminen
Keskustelu

s. 58

Muut asiat
EU:n ja Yhdysvaltojen väliset neuvottelut sähköistä todistusaineistoa koskevasta sopimuksesta
Komission tiedotusasia

Euroopan unionin neuvoston yhteydessä:

MAANANTAI 4. MAALISKUUTA 2024

SCHENGEN-SEKAKOMITEAN kokous (klo 9.30)

SCHENGEN-ALUEEN POLIITTINEN HALLINNOINTI

Schengen-alueen yleistilanne: Schengen-barometri
Keskustelu

Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen arviointi
Keskustelu

Neuvoston täytäntöönpanopäätös suosituksen antamisesta huumausaine-kaupan torjuntaa koskevassa temaattisessa arvioinnissa havaituista parhaista käytännöistä
Keskustelu

Yhteentoimivuuden toteuttaminen
Tilannekatsaus

Muut asiat
Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

TIISTAI 5. MAALISKUUTA 2024

SCHENGEN-SEKAKOMITEAN kokous (klo 9.30)

Direktiivi maahantulijoiden salakuljetuksen ehkäisemistä koskevista vähimmäissäännöistä
Periaatekeskustelu

Muut asiat

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/153/2024-SM-2

Karjalainen Virpi

27.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Schengen-alueen yleistilanne: Schengen-barometri

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Sisäministerit käyvät OSA-neuvostossa 4.-5.3.2024 Schengen-syklin mukaisen keskustelun Schengen-alueen yleistilanteesta Schengen-barometrin pohjalta.

Suomen kanta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus edistää rakentavasti EU:n maahanmuuttopolitiikassa muun muassa vahvojen ulkorajojen merkitystä, Schengen-säännösten kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi sekä EU:n ulkorajojen ja raja- ja merivartiovirasto Frontexin toimintaedellytysten vahvistamista.

Seuraavat kannat on esitetty E-kirjeessä E 58/2023 vp

Suomi korostaa vahvojen ulkorajojen merkitystä ja Schengen-säännösten kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Unionin muuttoliikepolitiikkaa kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää asemaamme ulkorajavaltiona sekä jäsenvaltiona, joka on kohdamaa ja väylä edelleen liikkumiseen. Lisäksi Suomi edistää määrätietoisesti ratkaisuja, joilla esittäisiin ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistuvan vaikuttamisen välineenä. Suomi edistää rakentavasti sellaisen EU-tason mekanis-

min käyttöönottoa, jolla laajamittaisen laittoman tai välineellistetyin maahanmuuton tilanteessa yksilöllisten turvapaikkahakemusten käsittely voidaan väliaikaisesti keskeyttää tilanteessa, jossa valtion suvereniteetti vaarantuu esimerkiksi vieraan valtion vihamielisten toimenpiteiden johdosta.

Seuraavat kannat on esitetty U-kirjelmässä U 83/2023 vp

Valtioneuvosto jakaa komission näkemyksen siitä, että viisumivapaa matkustaminen tuo merkittäviä etuja sekä EU:lle että sen kumppanimaille. Viisumivapaus voi kuitenkin aiheuttaa myös muuttoliikkeeseen ja turvallisuuteen liittyviä haasteita, joihin valtioneuvoston näkemyksen mukaan tulee puuttua määrätietoisesti. Erityisen tärkeää on varmistaa, että EU-tasolla on riittävät työkalut puuttua havaittuihin haasteisiin, oli sitten kyseessä viisumivapaiden maiden kansalaisten perusteettomat turvapaikkahakemukset tai kumppanimaiden viisumisäännösten linjaaminen EU:n viisumipolitiikan kanssa, mukaan lukien joidenkin kolmansien maiden toteuttamat sijoittajien kansalaisuusjärjestelyt. On keskeistä, että laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi hyödynnetään tehokkaasti ja rinnakkain viisumipoliittisten työkalujen ohella myös muita kehitys- ja kauppapolitiikan ja ulkosuhteiden alaan kuuluvia työkaluja.

Valtioneuvosto tukee ehdotusta viisumikeskeytysmekanismin tarkistamiseksi. Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että EU:n välineistöä hybridiuhkiin vastaamiseksi kehitetään myös vahvistamalla ja parantamalla viisumivapauden keskeyttämismekanismia. Mekanismin tarkistaminen on tärkeässä roolissa etsittäessä ratkaisuja edellä mainittuihin Schengen-alueen ulkorajavalvonnan ja maahanmuuton haasteisiin. Työkalujen kehittäminen on ajankohtaista, jotta käyttöön saadaan lisää työkaluja suhteessa kolmansiin maihin ulkorajojemme ja muuttoliikkeen hallinnassa, mukaan lukien paluuyhteistyön tehostaminen.

Pääasiallinen sisältö

Komissio kokoaa ennen maaliskua, lokakuun ja joulukuun Schengen-neuvostoja barometrin, joka on yleiskatsaus Schengen-alueen tilasta. Barometrissä esitellään tärkeimmät Schengen-alueen vakautteen vaikuttavat tekijät, kehityssuunnat ja riskit neuvostossa käytävien keskustelujen pohjaksi. Schengen-barometri perustuu oikeus- ja sisäasioiden virastojen (Frontex, EUAA, Europol, Eurojust ja eu-LISA) toimittamiin tietoihin ja komission käytettävissä oleviin muihin tietoihin.

Belgian tavoitteena on puheenjohtajakaudellaan kehittää barometrissä aiempaa analyttisempi ja parantaa barometrin antamaa tilannekuvaa kiinnittämällä huomiota erityisesti tietoaukkoihin ja mahdollisiin uusiin indikaattoreihin. Barometrin tulisi olla puheenjohtajan mukaan myös nykyistä pidemmälle katsova.

Helmikuun 2024 Schengen-barometrissä luodaan päättyneen vuoden ajalta katsaus lailliseen maahantuloon, muuttoliiketilanteeseen ja tilanteeseen ulkorajoilla, Schengen-alueen sisäiseen turvallisuuteen, sekä Schengen-arviointeihin. Lisäksi barometrissä luodaan katsaus vuoteen 2024.

Laillinen maahantulo

Schengen-alueelle ja -alueelta tehtiin 590 miljoonaa laillista rajanylitystä vuonna 2023. Schengen-viisumihakemuksia tehtiin 10,4 miljoonaa kappaletta ja viisumeita myönnettiin 8,3 miljoonaa. Eniten viisumeita haetaan Intiasta, Kiinasta ja Turkista. Viisumivapausso- pimus EU:lla on 61 maan kanssa.

Schengen-alueen vetovoima turismin ja työperäisen maahanmuuton kohteena kasvoi vuonna 2023. Kasvava työvoimapula korostaa tarvetta houkutella lisää työperäistä maahanmuuttoa. Vastauksena tähän vuonna 2023 luotiin EU:n osaamiskumppanuudet, hyväksyttiin yhdistelmä lupadirektiivin uudistus ja komissio antoi ehdotuksen EU:n osaajareservin (EU Talent Pool) perustamisesta, jolla pyritään helpottamaan kansainvälistä rekrytointia.

Viisumivapaasti Schengen-alueelle saapuvat kolmansien maiden kansalaiset jättivät lähes neljänneksen kaikista turvapaikkahakemuksista vuonna 2023. Tämä kuormitti merkittävästi jäsenmaiden kansallisia järjestelmiä. Komission lokakuussa 2023 antama ehdotus viisumivapauden keskeyttämismekanismien uudistamisesta tulisi barometrin mukaan hyväksyä kiireellisesti haasteeseen vastaamiseksi ja tulijamäärien vähentämiseksi.

Barometrin mukaan kolmansiin maihin sijoitettuja yhteyshenkilöitä on hyödynnettävä paremmin virtaviivaistamalla ja tehostamalla tiedonkulkua sekä koordinoimalla paremmin EU:n ja jäsenmaiden yhteyshenkilöiden lähettämistä.

Muuttoliiketilanne ja tilanne ulkorajoilla

Laittoman maahantulon paine ulkorajoilla kasvoi kolmatta vuotta peräjälkeen ja laittomia rajanylityksiä Schengen-alueelle tilastoitiin 380 000 vuonna 2023. Kasvua edellisvuoteen oli 17%. Kasvua oli kaikilla merireiteillä, kun taas maareiteillä, erityisesti Länsi-Balkanilla laittomat saapumiset vähenivät. Vuoden 2024 ensimmäisten tilastojen mukaan laittomissa rajanylityksissä on tapahtunut merkittävä siirtymä Kanarian saarille, kun taas keskisen Välimeren ja Länsi-Balkanin reiteillä saapumiset ovat vähentyneet alkuvuonna merkittävästi.

Edelleen liikkuminen Schengen-alueella oli korkeimmillaan useaan vuoteen lokakuussa 2023. Marras- ja joulukuussa havaittiin lievää laskua.

Aktiivisia tilapäisen suojelun rekisteröintejä Schengen-alueella oli 4,3 miljoonaa tammikuun 2024 lopussa ja määrä on tasaisessa kasvussa.

Turvapaikkahakemuksia jätettiin Schengen-alueella vuonna 2023 yhteensä 1,1 miljoonaa, joista yli puolet sellaisilta kansallisuuksilta, joiden hyväksymisaste on matala.

Palautusten määrä kasvoi viime vuonna edelleen 15 prosentilla edellisvuoteen verrattuna, myös Frontexin kasvaneen tuen johdosta. Frontex tukee nykyään 40%:ssa Schengen-alueelta toteutetuissa palautuksissa. Toimeenpanoa odottavien palautuspäätösten määrä on kuitenkin edelleen erittäin korkea.

Vuonna 2024 akuuttina haasteena on korjata haavoittuvuuksia, jotka johtuvat puutteellisesta tietojärjestelmien käytöstä rajatarkastuksissa. Barometrissä todetaan, että vaikka sormenjälkien tallentaminen viisumitietojärjestelmään on pakollista, joillakin ulkorajoilla VIS-hauista alle 40 % tehdään sormenjälkien perusteella. Myös SIS- ja Eurodac-järjestelmien käyttöä on barometrin mukaan tehostettava sisäisen turvallisuuden takaamiseksi, paluiden tehostamiseksi sekä siirtolaisten edelleen liikkumisen seuraamiseksi.

Huolestuttavana trendinä barometrissä mainitaan myös välineellistetyin maahantulon potentiaalinen kasvu. Kansallisiin turvapaikka- ja palautusjärjestelmiin kohdistuu kasvavaa painetta ja niiden valmiutta tulee parantaa. Vuonna 2024 ulkorajoilla käyttöön otettava rajanylitystietojärjestelmä (Entry-Exit System) luo mahdollisuuden seurata kolmansien maiden kansalaisten oleskelun kestoa Schengen-alueella. Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmän (ETIAS) käyttöönoton myötä viisumivapaan kolmannen maan kansalaisen tulee hakea matkustuslupaa etukäteen, jolloin henkilön maahantuloedellytyksiä voidaan arvioida jo ennen henkilön saapumista rajalle.

Schengen-alueen sisäinen turvallisuus

Jäsenmaat lisäsivät vuonna 2023 rajat ylittävää alueellista yhteistyötä ja tämä on osoittautunut parhaimmaksi tavaksi vastata rajat ylittäviin turvallisuushaasteisiin, jotka ovat johtaneet sisärajovalvonnan ylläpitämiseen.

EU:hun suuntautuva huumausainekauppa kasvoi edelleen vuonna 2023. Huumeita saatiin takavarikoitua Frontexin koordinoimissa operaatioissa ja Europolin tuki jäsenmaille huumekaupan vastaisessa taistelussa saavutti ennätystason vuonna 2023. Yhteistyössä Latinalaisen Amerikan lainvalvontaviranomaisten kanssa saatiin tehtyä suuri kokaiinitakavarikko. Komissio julkaisi lokakuussa 2023 EU:n etenemissuunnitelman huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Sen yhtenä toimenä oli eurooppalaisen satama-allianssin perustaminen satamassa toimivien yksityisen sektorin toimijoiden ja julkisen sektorin yhteistyön vahvistamiseksi. Satama-allianssin aloituskokous järjestettiin Antwerpenissa tammikuussa 2024. Lisäksi vuoden 2023 temaattisessa Schengen-arvioinnissa tunnistettiin 30 parasta käytäntöä Eurooppaan suuntautuvan huumausainekaupan torjumiseksi.

Avustettu laitton maahantulo on pandemiaa edeltäviä vuosia korkeammalla tasolla, mutta ihmiskuljettajia jää kiinni aiempaa vähemmän. Tämä saattaa ainakin osaltaan johtua salakuljettajien toiminnan siirtymisestä enenevässä määrin verkkoympäristöön.

Vuonna 2024 EU:n sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavat erityisesti Israelin ja Gazan välinen sota ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan.

Schengen-arvioinnit alkuvuonna 2024

Alkuvuonna 2024 jatketaan Kroatian säännöllistä arviointia ja aloitetaan Puolan arviointi. Vuoden 2024 temaattinen Schengen-arviointi koskee palautuksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6692/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Virpi Karjalainen SM/KVY, virpi.karjalainen(a)gov.fi, puh. 0295 488 392
Riikka Rytönen SM/KVY, riikka.rytkonen(a)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/153/2024

Liitteet

Viite

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/153/2024-SM-3

Järäinen Jani

27.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen arviointi

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Sisäministerit käyvät OSA-neuvostossa 4.3.2024 keskustelun Euroopan raja- ja merivartioasetuksen kehittämistä. Keskustelu perustuu komission 2.2.2024 antamaan arviointiraporttiin. Arviointiraporttia käsiteltiin jäsenmaiden kesken SCIFAssa 20.2.2024. Ministerineuvoston keskustelussa jäsenvaltioilta odotettaneen näkemyksiä komission tekemän arvioinnin sisällöstä, tunnistetuista prioriteeteista sekä ehdotetuista jatkotoimista.

Suomen kanta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus edistää rakentavasti EU:n maahanmuuttopolitiikassa muun muassa vahvojen ulkorajojen merkitystä, Schengen-säännösten kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi sekä EU:n ulkorajojen ja raja- ja merivartiovirasto Frontexin toimintaedellytyksien vahvistamista.

Seuraavat kannat on esitetty E-kirjeessä E 58/2023 vp:

Suomi korostaa EU:n muuttoliikekysymyksissä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa toimia edistetään niin EU:n sisällä kuin suhteissa kolmansiin maihin. Muuttoliikepolitiikassa tulee panostaa vahvoihin ja toimiviin kumppanuuksiin lähtö- ja kauttakulkumaiden

kanssa hyödyntäen EU-virastojen kyvykkyudet täysimääräisesti. Suomi edistää EU-tasolla yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmissalakuljetuksen ehkäisy.

Suomi korostaa vahvojen ulkorajojen merkitystä ja Schengen-säännöstön kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Unionin muuttoliikepolitiikkaa kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää asemaamme ulkorajavaltiona sekä jäsenvaltiona, joka on kohdamaa ja väylä edelleen liikkumiseen. Lisäksi Suomi edistää määrätietoisesti ratkaisuja, joilla esitetäisiin ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistuvan vaikuttamisen välineenä. Suomi edistää rakentavasti sellaisen EU-tason mekanismin käyttöönottoa, jolla laajamittaisen laittoman tai välineellistetyn maahanmuuton tilanteessa yksilöllisten turvapaikkahakemusten käsittely voidaan väliaikaisesti keskeyttää tilanteessa, jossa valtion suvereniteetti vaarantuu esimerkiksi vieraan valtion vihamielisten toimenpiteiden johdosta.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan keskusteluasiakirja

Keskusteluasiakirjassa puheenjohtajamaa kuvaa lyhyesti komission arvioinnin johtopäätökset. Keskeisimmiksi toimenpidesuunnitelman kohdiksi puheenjohtaja tunnistaa suorituskkyjen rakentamisen ja sitä tukevan tiekartan, palautuksiin liittyvän strategisen ohjauksen ja koordinaation, pysyvän joukon antaman tuen tehokkuuden ja asiantuntijuuden ja tilannetietoisuuden sekä riskianalyysin. Puheenjohtaja kuvaa myös lyhyesti SCIFAssa 20.2. aiheesta käydyn keskustelun. Puheenjohtaja mainitsee jäsenmaiden nostaneen esiin muun muassa palautusten tehostamisen tarpeen ja kolmansille maille annettavan palautustuen puuttumisen mandaatista. Lisäksi jäsenmaiden mainitaan nostaneen esille rakenteellisen kolmasmaayhteistyön ja sen kytkemisen vahvemmin tilannetietoisuuteen ja palautuksiin.

Käytyjen keskustelujen perusteella puheenjohtaja pyrkii ohjaamaan ministereiden keskustelua kysymällä seuraavat kysymykset: Miten Euroopan raja- ja merivartioston tulisi vastata nykyisiin ja tuleviin Schengen-aluetta koskeviin haasteisiin seuraavan neljän vuoden aikana arvioinnin perusteella?; Mihin tehtäviin viraston tulisi yhteistyössä jäsenmaiden kanssa keskittyä parantaakseen Euroopan raja- ja merivartioston tehokkuutta ja Schengen-alueen suojaamista?; Yhtyvätkö ministerit näkemykseen, että Euroopan raja- ja merivartioasetuksen toimeenpanoa ja arvioinnin toimintasuunnitelmaa tulisi riittävästi seurata neuvostossa ja osana Schengen-sykliä.

Asetuksen ja pysyvän joukon arviointi

Euroopan raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen (2019/1896) mukaisesti komission tulee antaa arviointi asetuksesta ja pysyvästä joukosta neljä vuotta asetuksen voimaan astumisesta. Asetuksen 121 artiklassa edellytetään, että komissio suorittaa asetuksen arvioinnin 5. joulukuuta 2023 mennessä ja sen jälkeen joka neljäs vuosi. Arvioinnissa olisi arvioitava erityisesti viraston vaikuttavuutta, tehokkuutta ja vaikutuksia. Komission on raportoitava Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Frontexin hallintoneuvostolle arvioinnin tuloksista. Komission on myös suoritettava 31. joulukuuta 2023 mennessä pysyvää joukkoa koskeva arviointi, mukaan lukien sen kokoonpano sekä asiantuntemus ja ammattitaito. Tätä varten komissio antoi arviointiin liittyvän selvityksen tekemisen ICF-konsulttiyritykselle. Toukokuussa 2023 valmistuneen selvityksen perusteella komissio julkaisi 2.2.2024 raportin arvioinnin tuloksista sekä siihen liittyvän komission valmisteluasiakirjan (working document) sekä toimenpidesuunnitelman.

Arviointi tunnisti tiettyjä asetukseen liittyviä seikkoja, jotka edellyttävät vielä kehitystä. Arvion lähtökohtana oli, että virastoon liittyvät puutteet liittyvät asetuksen toimeenpanon keskeneräisyyteen. Toimeenpanon tässä vaiheessa ei asetusmuutoksia nähty mielekkäänä. Arvioinnin avainlöydökset liittyivät hallintoon, tilannetietoisuuteen ja riskianalyyysiin, perusoikeuksien toteutumiseen, operatiiviseen tukeen, yhteistyöhön muiden virastojen ja kolmansien maiden kanssa ja palautuksiin. Seuraavassa arvioinnin keskeiset huomiot kuvattuna pääpiirteittäin.

Asetuksen arviointi

Hallinto

Viraston hallinto osalta arvioinnissa todetaan, että Frontexin sisäinen hallinto ei ole ollut täysin soveltuva tukemaan tehokkaasti sen vuoden 2019 mandaattia päällekkäisten vastuiden ja satunnaisten ristiriitaisten lähestymistapojen vuoksi. Hallintoneuvoston marraskuussa 2023 hyväksymän uuden organisaatorakenteen täytäntöönpanon pitäisi ratkaista tähän asiaan liittyviä puutteita.

Tilannetietoisuus ja riskianalyysi

Arvioinnin löydösten perusteella viraston tuottamat tilannetietoisuus ja riskianalyysi ovat toimintoja, joiden katsotaan tuovan eniten lisäarvoa EU:n tasolla. Jäsenvaltiot käyttävät näitä riskianalyyssituotteita omiin kansallisiin analyyseihinsä ja jossain määrin myös toimintasuunnitelmiinsa. Samalla ne edistävät myös asiaankuuluvia EU:n mekanismeja ja ovat välttämättömiä Frontexin operatiivisten toimien tiedottamisessa. EUROSUR-järjestelmä on keskeisimpiä Frontexin ja jäsenmaiden välisen tiedonvaihdon välineitä. Siirretyn tiedon määrä, laatu ja nopeus ovat lisääntyneet huomattavasti viime vuosina. EUROSUR ei kuitenkaan vielä pysty tarjoamaan täydellistä ja täysin ajan tasalla olevaa tilannetietoisuutta EU:n ulkorajoilla. Tämä johtuu ensisijaisesti täytäntöönpanon ongelmista, kuten siitä, etteivät kaikki jäsenvaltiot raportoi rajatapahtumia yhtä täydellisesti tai säännöllisesti.

Perusoikeudet

Virasto on kehittänyt viime vuosina merkittävästi perusoikeuksien toteutumisen valvontaan liittyviä prosesseja. Näiden avulla on voitu puuttua niin viraston kuin jäsenmaidenkin perusoikeuksien kunnioittamiseen liittyviin puutteisiin ennakkollisesti tai niiden tapahduttua. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kysymykseen siitä, missä määrin Frontex voidaan saattaa vastuuseen jäsenvaltioiden toimista ja kuinka viraston toimet voisivat tehokkaasti edistää sen varmistamista, että vastaanottavat jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuksia yhteisissä toimissa. Viraston on tietyissä tapauksissa mahdollisuus käyttää asetuksen 46 artiklaa, joka sallii operatiivisen toiminnan keskeyttämisen tai lopettamisen jäsenvaltiossa. Arvioinnin perusteella ei nähty tässä vaiheessa syytä lähteä muuttamaan 46 artiklan kirjauksia. Sen käytön tulisi olla viimesijainen keino.

Operatiivinen tuki

Viraston keskeisin lisäarvo muodostuu sen antamasta operatiivisesta tuesta jäsenmaille ja kolmansille maille. Frontex tarjoaa jäsenvaltioille laajaa teknistä ja operatiivista tukea yhteisten operaatioiden ja nopeiden rajainterventioiden kautta, mukaan lukien tekninen ja operatiivinen apu etsintä- ja pelastusoperaatioiden tukemiseksi. Viraston tarjoaman operatiivisen tuen tehokkuutta häittää kuitenkin toisinaan jäsenvaltioiden pyytämien tiettyjen pysyvän joukkojen profiilien ja kalustotyyppien nykyinen heikko saatavuus. Uusi kokeilukäytössä oleva komentorakenne tulee osaltaan parantamaan kuvattua ongelmaa. Frontexin ja kansallisten viranomaisten välistä yhteistyötä voitaisiin kuitenkin tehostaa joukkojen sijoittamisen tehokkuuden lisäämiseksi.

Yhteistyö muiden virastojen ja kolmansien maiden kanssa

Viraston yhteistyötä muiden EU:n virastojen, kuten Europolin, ja kolmansien maiden kanssa on jossain määrin haitannut viivästykset asianmukaisen henkilötietojen suojaan liittyvien käytänteiden täytäntöönpanossa tehokkaan tietojenvaihdon mahdollistamiseksi. Frontexin hallintoneuvosto hyväksyi uudet tietosuojasäännöt vuoden 2024 alussa, minkä tulisi osaltaan helpottaa virastojen välistä tiedonvaihtoa. Kolmansien maiden osalta komission joulukuussa 2021 hyväksymän, kolmansia maita koskevan mallityöjärjestelyn henkilötietosuojasääntöjä ollaan tarkistamassa, jotta toiminnan edellyttämä tietojenvaihto kolmansien maiden kanssa voidaan toteuttaa. Ihmissalakuljetuksen torjuntaan tähtäävä viimeisin komission ehdotus pyrkii osaltaan parantamaan erityisesti Frontexin ja Europolin välistä yhteistyötä. Parhailtaan neuvotteluissa olevan työjärjestelyn tekeminen näiden kahden viraston välillä helpottaa muun muassa tietojen siirtoa em. tarkoitukseen.

Paluut ja palautukset

Virastolla on muun operatiivisen tuen lisäksi tärkeä rooli jäsenmaiden tukemiseksi palautuksissa. Arvioinnissa todetaan kuitenkin, että viraston, palauttamisesta vastaavien kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välisessä yhteistyössä on parantamisen varaa. Muun muassa palautusprosessin digitalisointi on Frontexin prioriteetti, ja se tukee osaltaan koordinoitua jäsenvaltioiden kanssa.

Pysyvän joukon arviointi

Asetuksen keskeisimpiä uudistuksia oli viraston pysyvän joukon perustaminen ja sen vaiheittainen rakentaminen vuoteen 2027 mennessä. Pysyvää joukkoa koskevassa arvioissa todetaan, että muuttuva muuttoliike edellyttää joustavaa ja ketterää tuen antamista jäsenvaltioille, mikä osaltaan täydentää jäsenvaltioiden puutteita ja auttaa selviytymään odottamattomista tilanteista. Jäsenvaltioiden on puolestaan vastattava tehokkaasti viraston pyyntöihin henkilöstön lähettämisestä. Tämä edellyttää myös, että pysyvän joukon erityisprofiilit, jotka määrittelevät heidän operatiiviset roolinsa, ovat mukautettavissa muuttuvaan tilanteeseen. Pysyvän joukon kokonaishenkilömäärän on tarkoitus saavuttaa täysi 10 000 rajavartijan vahvuus vuoteen 2027 mennessä. Vaikka tämä prosessi vaatii huomattavia ponnisteluja virastolta ja jäsenvaltioilta, pysyvän joukon arvioinnin tulokset eivät tässä vaiheessa myöskään anna aihetta mukauttaa sen kokoonpanoon liittyviä yksityiskohtaa koon ja rakenteen osalta. Pysyvien joukkojen nykyinen kokoonpano vaatii kuitenkin hienosäätöä, jotta se vastaa paremmin operatiivisia tarpeita. Tiettyjen erikoisasiantuntijoiden ja -profiilien saatavuudessa on haasteita. Vaikka jäsenvaltiot odottavat saavansa lisätukea luokan 1 henkilöstöltä tietyillä erikoisaloilla, viraston henkilöstö ei vielä pysty tarjoamaan tällaista erityisasiantuntemusta kaikilla aloilla, joilla sitä tarvitaan, eikä myöskään jäsenvaltioilla ole riittävästi asiantuntijoita saatavilla. Tämän tilanteen odotetaan paranevan ajan myötä keskittämällä pysyvän joukkojen koulutuksen profiileihin, joilla on eniten kysyntää.

Komissio katsoo, että asetuksen arviointi ja pysyvän joukkojen tarkastelu vahvistavat, että yleisesti ottaen ei ole välitöntä tarvetta muuttaa Euroopan raja- ja merivartioasetusta tai sen liitteitä. Vuonna 2019 annettua asetuksessa virastolle annettua aiempaa laajempaa mandaattia pannaan edelleen täytäntöön. Komissio katsoo, että tällä hetkellä suurin osa arvioinnissa ja tarkastelussa havaituista puutteista voidaan vielä korjata jäljellä olevan toimeenpanokauden aikana.

Toimenpidesuunnitelma

Komissio esittää arviointinsa liitteenä toimenpidesuunnitelman, jossa on tunnistettu keskeisimmät asetuksen toimeenpanoon liittyvät puutteet ja keskeneräisyys. Komission näkemyksen mukaan keskittymällä suunnitelman toimeenpanokokonaisuuksiin virasto voi saavuttaa täyden potentiaalin vuoteen 2027 mennessä. Toimenpidesuunnitelma on jaettu osa-alueiseen seuraavasti: hallinto, operaatiot, palautukset, tilannetietoisuus, Euroopan yhdenmety rajaturvallisuus, suorituskykyjen rakentaminen, yhteistyö, perusoi-keudet, henkilötietojen suoja ja pysyvä joukko.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6735/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jani Järäinen SM/RO, jani.jarainen(a)raja.fi, puh. 0295 421 131

VAHVA-tunnus

EU/153/2024

Liitteet

Viite

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/224/2024-SM-3

Airainen Monna

23.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.–5.3.2024; Neuvoston täytäntöönpanopäätös suosituksen antamisesta huumausainekaupan torjuntaa koskevassa temaattisessa arvioinnissa havaituista parhaista käytännöistä

Kokous

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.–5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston sisäministerikokoonpanossa 4.3.2024 hyväksytään neuvoston täytäntöönpanopäätös suosituksen antamisesta huumausainekaupan torjuntaa koskevassa Schengenin arviointiin liittyvässä temaattisessa arvioinnissa havaituista parhaista käytännöistä.

Schengenin arviointi- ja valvontamekanismista annetussa asetuksessa ((EU) 2022/922) säädetään säännöllisten, jäsenvaltiokohtaisten arviointien lisäksi temaattisista arvioinneista. Temaattisia arviointeja on asetuksen mukaan tarkoituksenmukaista tehdä silloin, kun on tarve arvioida merkittävien lainsäädännöllisten muutosten tai uusien aloitteiden täytäntöönpanoa tai samankaltaisia haasteita kohtaavien jäsenvaltioiden käytäntöihin liittyviä ongelmia.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston täytäntöönpanopäätöksen suositukseksi huumausainekaupan torjuntaan liittyvistä parhaista käytännöistä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus pitää järjestäytyneitä rikollisuutta vakavana uhkana Suomen turvallisuudelle ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle. Hallitus torjuu voimakkaasti järjestäytyneitä rikollisuutta. Hallitus päivittää järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian ja valmistelelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset.

Seuraava kanta on E-kirjeestä E 63/2021 vp

Järjestäytyneessä rikollisuudessa on kyse vakavasta, rajat ylittävästä rikollisuudesta, johon EU:n tulee puuttua laajalla keinovalikoimalla. EU:n lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön vahvistaminen on keskeistä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Toimia tarvitaan sekä EU:n tasolla että jäsenvaltioissa.

Seuraavat kannat ovat E-kirjeestä E 119/2020 vp

Sisäisen turvallisuuden alalla on jatkuvasti ennakoitava ja kehitettävä viranomaisten toimintaedellytyksiä vastata muuttuviin turvallisuusuhkiin ja suojata kansalaisten turvallisuutta perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Suomi pitää tärkeänä, että turvallisuusunionia kehitetään koordinoitusti EU:n vahvistuvan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välisiä raja-aitoja edelleen kaataen.

Monenvälisen yhteistyön edistäminen, EU:n yhteistyö eri globaalien toimijoiden kanssa sekä EU:n ja kolmansien maiden välisten turvallisuusalan kumppanuuksien tehostaminen on kannatettavaa ja yhteistyötä kumppaneiden kanssa tulee tehdä eri toimialoilla.

Pääasiallinen sisältö

Vuoden 2023 Schengenin temaattisessa arvioinnissa aiheena oli EU:iin suuntautuvan huumausainekaupan torjunta. Koska rajat ylittävä rikollisuus liittyy Schengenin säännösten soveltamiseen useilla toimintapolitiikan aloilla, temaattisessa arvioinnissa arvioitiin jäsenvaltioiden valmiuksia kolmella osa-alueella: poliisiyhteistyö, ulkorajojen suojelu ja huumausainekaupan torjuntaan liittyvien tietojärjestelmien hallinnointi. Erityistä huomiota kiinnitettiin poliisiyhteistyön alan parhaisiin toimintatarkoituksiin. Arviointi edisti myös rajat ylittävän rikollisuuden ja etenkin huumausainekaupan ehkäisyyn ja torjuntaan liittyvän Schengenin säännösten yhdenmukaista ja tehokasta täytäntöönpanoa sisäisen turvallisuuden ja rajavalvonnan lisäämiseksi. Kyselyä täydensivät neljä käyntiä merkittäviin Schengen-alueen satamiin lokakuussa 2023. Arvioinnin toteuttivat 17 jäsenvaltioiden ja komission asiantuntijaa, joiden tukena oli tarkkailijoita Europolista, Frontexista ja Euroopan unionin huumevirastosta (EMCDDA). Asiantuntijaryhmän työssä auttoi lisäksi laajalaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (eu-LISA).

Neuvoston täytäntöönpanopäätös sisältää 30 parasta käytäntöä, jotka on jaoteltu neljän yleisen teeman alle. Ensimmäinen teema kattaa valikoiman erilaisia rakenteellisia, strategisia ja oikeudellisia keinoja torjua huumausainekauppaa Schengen-alueelle. Toinen teema pitää sisällään toimia joilla voidaan kartoittaa laittomien huumausaineiden liikkeitä. Kolmas teema keskittyy rikollisverkostojen ylä- ja alaportaan toiminnan häiritsemiseen. Neljännen teeman suositukset pitävät sisällään toimia joilla lisätään logististen keskuspaikkojen suojatoimia ja torjuntakykyä.

Komissio esittää katsauksen parhaiden käytäntöjen käyttöönotosta seuraavassa Schengen-alueen tilaa koskevassa kertomuksessa, joka saataneen maaliskuun lopussa.

Suosituksen käyttöönotto Suomessa

Jäsenvaltioita kehoitetaan harkitsemaan arvioinnissa havaittujen parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa ja toimittamaan toimintasuunnitelma, jossa selitetään, miten ne aikovat ottaa käyttöön ne parhaat käytännöt, jotka ne katsovat aiheellisiksi ottaen huomioon kansallisen oikeudellisen ja perustuslaillisen erityisyyden.

Viranomaisissa vielä tutkitaan millaisia toimenpiteitä täytäntöönpanopäätös Suomessa aiheuttaa. Ehdotuksen aineellinen sisältö jakautuu Suomessa usean ministeriön vastuulle ja useampaan ohjausasiakirjaan. Operatiivisia toimia toteuttavat käytännössä pääasiassa poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos.

Taustatietoa temaattisista arvioinneista

Schengenin arviointi- ja valvontamekanismista annetussa asetuksessa ((EU) 2022/922) säädetään säännöllisten, jäsenvaltiokohtaisten arviointien lisäksi temaattisista arvioinneista. Temaattisia arviointeja on asetuksen mukaan tarkoituksenmukaista tehdä silloin, kun on tarve arvioida merkittävien lainsäädännöllisten muutosten tai uusien aloitteiden täytäntöönpanoa tai samankaltaisia haasteita kohtaavien jäsenvaltioiden käytäntöihin liittyviä ongelmia.

Temaattiset arvioinnit sisältyvät vuotuisen arviointiohjelmaan ja niiden aihe perustuu riskianalyysiin tai komission asetuksen mukaisesti saamiin tietoihin. Temaattisessa arvioinnissa tehdään arviointiohjelmassa määritellystä aiheesta analyysi jäsenvaltioiden lainsäädännöstä ja käytännöistä Schengenin säännösten soveltamisessa. Arvioinnin kohteena ovat kaikki Schengenin säännöstöä soveltavat maat. Temaattinen arviointi tehdään lähtökohtaisesti kyselylomakkeella, mutta siihen voi sisältyä myös arviointikäyntejä. Schengenin säännösten täytäntöönpanoon osallistuvien EU:n elinten, toimistojen ja virastojen toimittamat tiedot sekä kolmansilta osapuolilta (esim. kansainväliset järjestöt) saadut tiedot otetaan huomioon. Temaattiset arvioinnit suunnittelee ja analysoi arviointiryhmä, joka koostuu jäsenvaltioiden arviointipooliin nimeämistä asiantuntijoista. Arviointiryhmän laatima arviointikertomuksen luonnos esitellään Schengen-komitealle, minkä jälkeen komissio hyväksyy lopullisen kertomuksen. Komission tulee toimittaa neuvostolle ehdotus, joka sisältää suosituksen jäsenvaltioille ottaa käyttöön arvioinnissa havaittuja parhaita käytäntöjä. Jäsenvaltioiden tulee myös toimittaa toimintasuunnitelma, jossa selitetään, miten ne aikovat ottaa käyttöön ne parhaat käytännöt, jotka ne katsovat aiheellisiksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston täytäntöönpanoehdotuksen oikeusperustana on Schengenin arvioinnista annetun neuvoston asetuksen ((EU) 2022/922) 24 artikla. Täytäntöönpanopäätösehdotuksesta tehdään ratkaisu määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6817/1/24 REV 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Monna Airiainen/SM, monna.airiainen(a)gov.fi, Puh. +358 295 488 360
Anne Lamminmäki/VNK, anne.lamminmaki(a)gov.fi, Puh. +358 295 160 129

VAHVA-tunnus

EU/224/2024

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet**Viite** Napsauta tähän ja kirjoita viite

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/204/2024-SM-4

Patovuori Emma

26.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Yhteentoimivuuden toteuttaminen

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa sisäasioiden päivänä 4.3.2024 kuullaan tilannekatsaus EU-tietojärjestelmien yhteentoimivuushankkeen (Interoperability, IO) toteuttamisesta ja etenemisestä.

Suomen kanta

Seuraava kanta on E-kirjelmästä E 63/2021 vp.

Sisäisen turvallisuuden varmistamisessa tärkeässä roolissa ovat myös EU-tietojärjestelmät, joiden yhteentoimivuutta koskevien lainsäädäntöinstrumenttien täytäntöönpano on tällä hetkellä olennaista.

Seuraava kanta on U-kirjelmästä U 7/2018 vp.

Suomi pitää tietojenvaihdon tehostamista ja EU:n tason tietojärjestelmien ja niiden käytön kehittämistä tärkeinä sekä kansallisen että EU:n sisäisen turvallisuuden parantamiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä

EU:n yhteentoimivuutta koskevan kehyksen luomisen taustalla oli paitsi EU-tietojärjestelmien kehitys ja niissä olevien tietojen hajanaisuus, myös muuttoliikekriisiin liittynyt luvattomien rajanylitysten lisääntyminen sekä terrori-iskut. EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi tiedonhallinnan tuloksellisuutta ja tehokkuutta oli tarve lisätä. Tavoitteena oli myös suojata paremmin EU:n ulkorajoja, parantaa muuttoliikkeen hallintaa ja lisätä sisäistä turvallisuutta kansalaisten edun mukaisesti torjumalla rikollisuutta ja terrorismia. Yhteentoimivuudesta säättävien asetusten toimeenpanon ja sen myötä käynniste-tyissä yhteentoimivuushankkeissa (Interoperability, IO) on ollut tarkoitus parantaa tietojen käytettävyyttä viranomaistoiminnoissa. Interoperability-hankkeen tavoitteena on sisäiseen turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen ja muuttoliikkeen hallintaan liittyvien EU-tietojärjestelmien tehokas yhteentoimivuus. Yhteentoimivuusasetukset tulivat voimaan 9.6.2019. Asetusten toimeenpanon edellyttämät kansallisen päivitykset ja säädökset on annettu vuonna 2022.

EU:n tasolla on käytössä ja kehitteillä useita tietojärjestelmiä, joiden avulla rajavartijat sekä maahanmuutto- ja lainvalvontaviranomaiset rekisteröivät ja saavat käyttöönsä henkilöitä koskevia tietoja. Uusina EU-tietojärjestelminä ollaan perustamassa rajanylitystietojärjestelmä (Entry Exit System, EES), Euroopan matkustustieto ja -lupajärjestelmä (ETIAS) ja kolmansien maiden kansalaisia koskeva eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä (ECRIS-TCN). Järjestelmät ovat toisiaan täydentäviä ja ne koskevat ainoastaan kolmansien maiden kansalaisia. Tietojärjestelmät eivät tosiasiallisesti toimi yhtenä järjestelmäkokonaisuutena, mutta toteutettavien yhteentoimivuuskomponenttien avulla niistä tehdään keskenään yhteen toimivia ja niiden käytettävyyttä kehitetään. Näitä komponentteja ovat eurooppalainen hakuportaali (ESP), yhteinen biometrinen tunnistuspalvelu (SBMS), yhteinen henkilöllisyystietovaranto (CIR) ja rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistin (MID).

Käyttöönoton viivästykset ja uusi vaiheittaisen toteutuksen aikataulu

Yhteentoimivuushankkeessa on ollut useita merkittäviä haasteita, jotka ovat aiheuttaneet merkittäviä viivästyksiä. EU-tason tietojärjestelmien yhteentoimivuuden toteutus alkuperäisen suunnitelman mukaan vuoteen 2024 mennessä osoittautui sekä EU-tasolla että jäsenvaltioissa kansallisesti toteutettavaksi laajaksi ja monimutkaiseksi kokonaisuudeksi. Ensimmäisten käyttöönotettavien järjestelmien (EES) merkittävien viivästymisten johdosta järjestelmien toteutus- ja operointivastuussa oleva EU:n IT-virasto eu-LISA onkin joutunut arvioimaan uudelleen kokonaisuuden toimeenpanosuunnitelmaa ja aikatauluja

Alkujaan EES-järjestelmän jäsenmaissa tapahtuvan yhtäaikaisen käyttöönoton olisi tullut toteutua toukokuussa 2023. Tammikuussa 2023 pidetyssä eu-LISAn hallintoneuvoston kokouksessa todettiin kuitenkin EES:n keskusjärjestelmän käyttöönottoon liittyviä järjestelmän kehitysversioon liittyviä perustavaa laatua olevia ongelmia. Eu-LISAn hallintoneuvosto totesi, ettei EES:n käyttöönotto ole mahdollista vuoden 2023 aikana.

Koska yhteentoimivuuskehikon sisällä järjestelmien käyttöönotto on kytkeytynyt toisiinsa, on EES:n käyttöönoton lykkääntymisellä viivästyttävä vaikutus koko järjestelmäkehikon käyttöönotolle. Kokonaisuuteen liittyvät keskinäisriippuvuudet ovat merkittäviä ja vain yhden osuuden tarkastelu aiheuttaa jokaiselle jäsenvaltiolle päällekkäisiä kustannuksia. Komissio yhdessä eu-LISAn kanssa ovat arvioineet tilanteeseen liittyviä ratkaisuvaihtoehtoja ja laatinut niihin liittyvät riskianalyysit. Tavoitteena on ollut realistinen toimeenpanoaikataulu ja järjestelmän mahdollisimman pikainen käyttöönotto.

Keväästä 2023 lähtien eu-LISA ja jäsenmaat sekä muut järjestelmän käyttöön kytkeytyvät EU:n toimielimet kuten Frontex ovat käsitelleet uutta esitettyä aikatauluja sekä uutta lähestymistapaa vaiheittaisesta toteutuksesta. Viime vuoden lokakuussa järjestetyssä

OSA-neuvostossa päätettiin uudesta aikataulusta, jonka mukaan kaikkien kokonaisuuteen kuuluvien järjestelmien ja komponenttien tulisi olla käytössä vuoden 2028 alkupuolella.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6833/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Emma Patovuori, SM/PO, emma.patovuori[at]gov.fi, 0295 488 303

VAHVA-tunnus

EU/204/2024

Liitteet -

Viite -

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/88/2022-SM-41

Vasara Pekka

22.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäiseminen ja torjuminen

Kokous

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston sisäministerikokoonpanossa 4.3.2024 kuullaan tilanneselvitys lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisemiseen ja torjumiseen liittyvistä kahdesta EU-tason lainsäädäntöinstrumentista; tilapäisestä poikkeusasetuksesta sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin sekä CSAM-asetuksesta.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjaa ei ole ollut käytettävissä muistiota laadittaessa.

Suomen kanta

Otetaan tiedoksi puheenjohtajavaltion tilanneselvitys.

Pääministeri Petteri Orpo hallitusohjelmassa todetaan, että työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi jatketaan. Lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä. Hallitus tiukentaa CAM- eli Child Abuse -materiaalia koskevaa sääntelyä vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi.

Seuraavat kannat ovat U-jatkokirjelmästä UJ 19/2023 vp (U 69/2022 vp)

Suomen yleisenä kriminaalipoliittisena tavoitteena on rikosten tehokas ehkäiseminen, rikosentekijöiden saattaminen vastuuseen teoistaan sekä uhrien auttaminen ja tukeminen.

Suomi korostaa tarvetta torjua väkivallan eri muotoja määrätietoisesti ja monin keinoin. Suomi katsoo, että lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltamateriaalia koskevaa sääntelyä tulee tiukentaa vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi. Suomi tukee työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjunta kuuluu komission ensisijaisiin tavoitteisiin. Toistaiseksi lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa esittävän materiaalin (CSAM, child sexual abuse material) torjunta on pohjautunut sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien vapaaehtoiisiin käytänteisiin. EU:n laajuisesti nämä vapaaehtoiset toimet on mahdollistettu tietyille viestintäpalveluiden tarjoajille vuonna 2021 voimaantulleella tilapäisellä poikkeuksella (asetus (EU) 2021/1232) sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin (direktiivi 2002/58/EY) tiettyihin säännöksiin.

Tilapäinen poikkeus on voimassa vain määräajan, ja sen soveltaminen päättyy elokuussa 2024. Soveltamisajan päättymisen jälkeen numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalvelujen tarjoajilla ei olisi enää mahdollisuutta toteuttaa vapaaehtoisuuteen perustuvia toimenpiteitä verkossa tapahtuvan lasten seksuaaliväkivallan paljastamiseksi, tällaisen aineiston poistamiseksi ja siitä ilmoittamiseksi. Komission toukokuussa 2022 antaman asetusehdotuksen (CSAM-asetus) on määrä korvata tämä väliaikainen säädös ja tarjota siten lastensuojelulle tehokkaammat ja pysyvät puitteet. Asetusehdotuksen neuvottelut ovat kuitenkin pitkittyneet, eikä uusi sääntely ehtisi tulla voimaan ennen tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamisajan päättymistä.

Marraskuussa 2023 komissio ehdotti tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamisajan jatkamista sen varmistamiseksi, ettei synny oikeudellista välitilaa pysyväksi tarkoitetun asetusehdotuksen soveltamisajan alkamisen ja tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamisajan päättymisen välillä. Puheenjohtajamaalta saatujen tietojen mukaan kolmikantaneuvotteluissa on päästy yhteisymmärrykseen väliaikaisen sääntelyn jatkamisesta huhtikuuhun 2026. Samalla tilapäisen poikkeusasetuksen johdanto-osaan on määrä lisätä kirjaus siitä, että ko. sääntelyn jatkamisessa on kyse poikkeuksellisesta tilanteesta ja että lainsäätäjät sitoutuvat pyrkimään CSAM-asetusta koskevien ratkaisujen löytämiseen mahdollisimman pian, jotta tilapäistä poikkeusasetusta ei olisi tarvetta jatkaa tulevaisuudessa.

Puheenjohtajamaa Belgia on kertonut tavoitteekseen yleisnäkemyksen saavuttamisen CSAM-asetuksessa. Puheenjohtajamaan etenemissuunnitelma asetusneuvottelujen osalta ei ole vielä selvä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2022) 209 final

(EU) 2021/1232

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pekka Vasara/SM, pekka.vasara@gov.fi, puh. +358 295 488 547

VAHVA-tunnus

EU/88/2022

Liitteet -

Viite -

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/197/2024-SM-2

Heinikoski Saila

26.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 4.-5.3.2024 käydään näkemystenvaihto muuttoliikkeen ulkoisesta ulottuvuudesta. Ennakkotietojen mukaan tarkoituksena on keskittyä Itäisen Välimeren reittiin ja kokonaisvaltaisiin kumppanuuksiin kolmansien maiden kanssa. Muistiota valmisteltaessa ei ole jaettu tausta-asiakirjaa.

Suomen kanta

Seuraavat kannat on muodostettu E-selvityksessä E 58/2023 vp

Suomi korostaa EU:n muuttoliikekysymyksissä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa toimia edistetään niin EU:n sisällä kuin suhteissa kolmansiin maihin. Muuttoliikepolitiikassa tulee panostaa vahvoihin ja toimiviin kumppanuuksiin lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa hyödyntäen EU-virastojen kyvykkyydet täysimääräisesti. Suomi edistää EU-tasolla yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmiskuljetuksen ehkäisy. Suomi edistää rakentavasti EU-tason toimia, joilla kehitetään mahdollisuuksia toteuttaa turvapaikkaprosessi ja kansainvälisen suojelun tarjoaminen turvallisissa kolmansissa maissa. Hallitusohjelman mukaan Suomi noudattaa muuttoliikepolitiikassa ihmisoikeus- ja muita kansainvälisiä sopimuksia, EU-lainsäädännön velvoitteita ja oikeusvaltioperiaatetta. EU:n yhteisen palautuspolitiikan tehostaminen ml. eri politiikkasektorien työkaluja hyödyntäen yhteistyössä EU-paluukoordinaattorin

kanssa on keskeistä. Suomi pitää tärkeänä, että palautuspolitiikkaa EU:ssa kehitetään ja vahvistetaan. Suomi edistää ja tukee EU-tason aloitteita mm. turvallisten kolmansien maiden määrittämiseksi sekä turvapaikkaprosessissa että palautuksissa.

Suomi korostaa vahvojen ulkorajojen merkitystä ja Schengen-säännösten kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Unionin muuttoliikepolitiikkaa kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää asemaamme ulkorajavaltiona sekä jäsenvaltiona, joka on kohdemaalaa ja väylä edelleen liikkumiseen. Lisäksi Suomi edistää määrätietoisesti ratkaisuja, joilla es-tettäisiin ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistu-van vaikuttamisen välineenä. Suomi edistää rakentavasti sellaisen EU-tason mekanis-min käyttöönottoa, jolla laajamittaisen laittoman tai välineellistetyn maahanmuuton tilan-teessa yksilöllisten turvapaikkahakemusten käsittely voidaan väliaikaisesti keskeyttää tilanteessa, jossa valtion suvereniteetti vaarantuu esimerkiksi vieraan valtion vihamielis-ten toimenpiteiden johdosta.

Pääasiallinen sisältö

Muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden saralla pyritään muun muassa kehittämään kump-panuuksia muuttoliikkeen lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa. Viimeisin merkittävä as-kele on EU:n ja Tunisian heinäkuussa 2023 allekirjoittama yhteisymmärryspöytäkirja, jolla Tunisia tuetaan kokonaisvaltaisesti ja pyritään hallitsemaan muuttoliikettä Tunisiasta Eu-rooppaan. Seuraavaksi komissio on suunnittelemassa Tunisian kaltaista kokonaisval-taista yhteistyösopimusta Egyptin kanssa. Tavoitteena on syventää yhteistyötä ja sa-malla auttaa maata ylläpitämään yhteiskunnallista ja makrotalouden vakautta.

EU-alueella turvapaikkahakemukset olivat kasvussa vuonna 2023. EU:n turvapaikkavi-rasto EUAA:n mukaan vuonna 2023 jätettiin EU-alueella hieman yli miljoona turvapaik-kahakemusta. Miljoonan turvapaikkahakemuksen raja ylittyi ensimmäisen kerran sitten vuoden 2016. Syyria ja Afganistan olivat yleisimmät kansalaisuudet. Eniten hakemuksia vastaanottavat Saksa, Espanja ja Ranska. EUAA:n arvion mukaan marraskuun lopussa ratkaisua odotti EU+-maissa 860 000 turvapaikkahakemusta, mikä on suurin luku vuo-den 2016 jälkeen.

EU-alueella erityisesti latinalaisesta Amerikasta (erit. Venezuela ja Kolumbia) kotoisin olevien turvapaikkahakemusmäärät ovat kasvaneet viime vuosina voimakkaasti. Tammi-kesäkuussa 2023 venezuelalaisten ja kolumbialaisten turvapaikkahakemusten muodos-tivat 13 prosenttia kaikista EU+-alueella jätetyistä hakemuksista. Venezuelalaisten tur-vapaikkahakemuksista 90 % ja kolumbialaisten hakemuksista 86 % jätettiin Espanjassa. Molemmilla kansalaisuuksilla on viisumivapaa pääsy Schengen-alueelle.

Myös EU-alueelle kohdistuneet laittomat rajanylitykset ovat jatkaneet kasvuaan. Tällä hetkellä maahantulo keskittyy erityisesti Länsi-Afrikan reittiin, jolla havaittiin pelkästään tammikuussa 2024 yli 6600 rajanylitystä.

Euroopan raja- ja merivartiovirasto Frontexin mukaan tulijoiden määrä lisääntyi vuona 2023 yhteensä 17 % edelliseen vuoteen verrattuna. Yhteensä maahantuloja on havaittu noin 380 000. Vuonna 2023 maahantulo keskittyi erityisesti keskisen Välimeren reitille Tunisiasta ja Libyasta Italiaan. Reitillä havaittiin vuonna 2023 lähes puolet (41 %) EU-alueelle suuntautuvista maahantuloista. Tunisiassa lähtemisen juurisyyt liittyvät poliitti-seen epävakauteen, heikentyneeseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kiristyneisiin asenteisiin maassa olevia muualta tulleita siirtolaisia kohtaan.

Libyasta lähtevän siirtolaisuuden kasvun taustalla on muun muassa järjestäytyneiden ihmismalakuljetusverkostojen uudelleenaktivoituminen. Verkostot toimivat erittäin tehok-

kaasti, ja Libyan viranomaisten kyky vaikuttaa niiden toimintaan on rajallinen. EU-alueelle suuntautuvien lähtöjen painopiste on siirtynyt Libyan länsirannikolle, jonne salakuljetusverkot ovat siirtäneet toimintaansa Itä-Libyan tehostuneen viranomaisvalvonnan seurauksena.

Sudanin epävakaa tilanne ei ole toistaiseksi näkynyt merkittävänä liikehdintänä EU:n suuntaan. Maan sisäisten pakolaisten määrä on kuitenkin kasvussa, samoin kuin liike naapurimaihin, erityisesti Egyptiin ja Tšadiin. IOM:n tuoreimpien lukujen mukaan Sudanissa yhteensä 10,7 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa konfliktien seurauksena, ja heistä 9 miljoonaa maan sisäisesti. Sudanin ulkopuolelle paenneita on 1,7 miljoonaa ja heistä 62 % on sudanilaisia.

Myös muut muuttoliikereitit ovat olleet aktiivisia. Itäisellä Välimerellä nousua rajanylityksissä oli 55 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna (noin 60 000 laitonta rajanylitystä). Kreikan ohella painetta kohdistuu edelleen myös Kyprokselle. Myös läntisen Afrikan reitillä maahantulo kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta ja oli 161 prosenttia edellisvuotta enemmän. Reitin kautta tehtiin vuoden 2023 aikana reilut 40 000 laitonta rajanylitystä. Kyseessä on suurin luku vuoden 2009 jälkeen, jolloin Frontex alkoi kerätä tietoja. Läntisellä Välimerellä luvut ovat hieman edellisvuotta korkeammat (noin 17 000 rajanylitystä, nousua 12 prosenttia).

Länsi-Balkanin reitillä määrät ovat olleet laskussa, ja reitillä havaittiin vuonna 2023 hieman yli 99 000 laitonta rajanylitystä. Vuonna 2022 reitti oli vilkkain muuttoliikereitillä unioniin, mutta loppuvuodesta rajanylitykset kääntyivät laskuun lähinnä alueen maiden viisumipolitiikan muutosten takia.

Valko-Venäjän toiminta Puolan, Liettuan ja Latvian vastaisilla rajoilla on vakiintunut. Frontexin mukaan viime vuonna Valko-Venäjän vastaisilla rajoilla oli noin 5600 laitonta rajanylitystä, ja rajamaat ovat kertoneet tuhansista maahantulon estoista rajoillaan.

Komissio julkaisi loppuvuonna 2022 keskisen Välimeren ja Länsi-Balkanin reittejä koskevat toimintasuunnitelmat sekä kesäkuussa 2023 Atlantin ja läntisen Välimeren reittiä koskevan toimintasuunnitelman. Toimintasuunnitelmien mukaisesti on tehty työtä reitin varrella olevien kumppanimaiden kanssa, mikä on vähentänyt maahantuloa erityisesti Länsi-Balkanin reitillä. Itäisen Välimeren toimintasuunnitelma esiteltiin lokakuun 2023 OSA-neuvostossa. Sen toimenpiteisiin kuuluu muun muassa yhteistyö lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa, salakuljetuksen vastaisen yhteistyön jatkaminen Turkin kanssa, rajavalvonnan tukeminen Turkin ja EU:n ulkorajoilla, paluuyhteistyön vahvistaminen Turkin kanssa sekä turvapaikkaprosessien ja vastaanottokyvyn tukeminen erityisesti Kreikassa, Turkissa ja Bulgariassa.

Frontexilla on keskeinen rooli kolmansissa maissa tehtävissä toimissa ja kumppanimaiden rajavalvonnan tehostamisessa. Frontexin kolmasmaatoiminta, jossa lähetetään pysyvän joukon rajavartijoita operaatioihin, on aiemmin keskittynyt erityisesti Länsi-Balkanin alueelle. Viimeisimpänä toimintaa on laajennettu vuoden 2022 aikana Moldovaan ja Ukrainan osalta tehtävän yhteistyön laajentamista arvioidaan. Neuvosto on antanut komissiolle neuvottelumandaatin viraston asemaa koskeviin neuvotteluihin Senegalin ja Mauritaniaan kanssa.

Muuttoliikkeen ulkoiseen ulottuvuuteen kuuluu myös kokonaisvaltainen paluuyhteistyö kolmansien maiden kanssa. Esimerkiksi Frontexin tekemällä paluun jälkeisellä uudelleenkotoutumistyöllä kolmansissa maissa pyritään vähentämään uudelleen lähtemisen tarvetta. Lisäksi unioni on tehnyt takaisinottojärjestelyitä keskeisten maiden kanssa ja neuvottelee uusista järjestelyistä. Takaisinoton tehostamiseksi voidaan käyttää sekä kannustimia että esimerkiksi viisumipolitiikkaan liittyviä vipuvarsia, kuten viisumisäänöstön 25 artiklaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat**Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**Saila Heinikoski, SM/MMO, p. 0295 488 619
Anne Lamminmäki, VNK, p. 0295 160 129**VAHVA-tunnus**

EU/197/2024

Liitteet -**Viite** -

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/224/2024-SM-2

Airainen Monna

23.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.–5.3.2024; huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta: turvallisuusnäkökohdat

Kokous

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.–5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston sisäministerikokoonpanossa 4.3.2024 kuullaan tilannekatsaus huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvistä turvallisuusnäkökohdista. Puheenjohtaja on valmistellut asiakohtaa varten yhteenve-toasiakirjan, jossa käydään läpi EU:n tähänastisia toimia.

Seuraavan kerran saavutettua edistystä arvioidaan oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 13.–14.6.2024 pidettävässä kokouksessa

Suomen kanta

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus pitää järjestäytyntä rikollisuutta vakavana uhkana Suomen turvallisuudelle ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle. Hallitus torjuu voimakkaasti järjestäytyntä rikollisuutta. Hallitus päivittää järjestäytyntä rikollisuuden vastaisen strategian ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset.

Seuraava kanta on E-kirjeestä E 63/2021 vp

Järjestäytyneessä rikollisuudessa on kyse vakavasta, rajat ylittävästä rikollisuudesta, johon EU:n tulee puuttua laajalla keinovalikoimalla. EU:n lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön vahvistaminen on keskeistä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Toimia tarvitaan sekä EU:n tasolla että jäsenvaltioissa.

Seuraavat kannat ovat E-kirjeestä E 119/2020 vp

Sisäisen turvallisuuden alalla on jatkuvasti ennakoitava ja kehitettävä viranomaisten toimintaedellytyksiä vastata muuttuviin turvallisuusuhkiin ja suojata kansalaisten turvallisuutta perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Suomi pitää tärkeänä, että turvallisuusunionia kehitetään koordinoitusti EU:n vahvistuvan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välisiä raja-aitoja edelleen kaataen.

Monenvälisen yhteistyön edistäminen, EU:n yhteistyö eri globaalien toimijoiden kanssa sekä EU:n ja kolmansien maiden välisten turvallisuusalan kumppanuuksien tehostaminen on kannatettavaa ja yhteistyötä kumppaneiden kanssa tulee tehdä eri toimialoilla

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 18.10.2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle tiedonannon EU:n etenemissuunnitelma huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi (COM(2023) 641 final). Etenemissuunnitelmassa esitetään 17 toimea neljällä painopistealueella, jotka on määrä toteuttaa vuosina 2024 ja 2025.

Puheenjohtajavaltio Belgia on määritellyt kuusi sisäasioiden alan ensisijaista toimenpiteitä, joihin se toivoo jäsenvaltioiden ohjausta puheenjohtajakaudellaan. Tammikuun epävirallisessa sisäministerikokouksessa käytiin keskustelua kolmesta ensimmäisestä toimesta, jotka olivat: Eurooppalainen satama-allianssi ja erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus huumeiden salakuljetuksen ja rikollisten soluttautumisen torjumiseksi; rikosentorjuntatoimien tehostaminen erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ehkäiseminen hallinnollisin toimenpitein; sekä toimet, joilla estetään rikollisverkostoja värväämästä lapsia ja nuoria. Kolme muuta prioriteettitoimenpidettä ovat: korkean riskin rikollisverkostojen kartoittaminen ja purkaminen; digitaalisen tutkinnan helpottaminen, erityisesti tietojen saatavuutta tehokkaan lainvalvonnan edistämiseksi käsittelevän korkean tason työryhmän raportti; sekä kansainvälisen yhteistyön tehostaminen, erityisesti EU:n ja Latalalaisen Amerikan ja Karibian maiden välisen yhteistyön lisääminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa esitellään näiden kuuden prioriteettiosa-alueen tilanne. Lisäksi siinä käsitellään tavoitteita, välitavoitteita ja toimia, jotka voitaisiin kohtuudella saavuttaa kesäkuuhun 2024 mennessä.

Eurooppalainen satama-allianssi

Puheenjohtajavaltio Belgia ja Euroopan komissio käynnistivät Euroopan satama-allianssin 24.1.2024. Satama-allianssi koostuu kolmesta pilarista: tulliyhteisön mobilisointi huumekauppaa vastaan, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden luominen huumeaineiden salakuljetuksen ja rikollisten soluttautumisen torjumiseksi sekä lainvalvontaoperaatioiden vahvistaminen satamissa. Komissio laatii parhaillaan vuoden 2024 työsuunnitelmaa, josta sovitaan kumppanuuden jäsenten kanssa lähiviikkoina.

Tulliyhteisön aktivoimiseksi komissio on perustanut uuden erityisen hankeryhmän, johon kuuluu jäsenvaltioiden tulliviranomaisten edustajia ja jonka tavoitteena on kartoittaa tilanne paikan päällä, pyrkiä yhteisymmärrykseen ja koordinoitua lähestymistapaan, tunnistaa tullivalvonnan puutteet ja heikkoudet, laatia uhka- ja riskinarviointi sekä määrittää

yhteiset kohdentamiskriteerit ja parhaat käytännöt. Projektiryhmä tuottaa ensimmäiset tuloksensa vuoden 2024 alkupuoliskolla. Lisäksi tulliviranomaiset saavat merkittävää rahoitustukea (200 miljoonaa euroa) asiaankuuluvien nykyaikaisten tullivalvontalaitteiden hankintaan tullivalvontalaitteiden välineen (CCEI) puitteissa.

Yhteiskunnalle suurimpia uhkia aiheuttavien rikollisverkostojen kartoittaminen

Kaikilta jäsenvaltioilta ja 17 kolmannelta maalta saatujen vastausten perusteella EU:n lainvalvontayhteistyövirasto (Europol) kartoittaa parhaillaan uhkaavimpia korkean riskin rikollisverkostoja eurooppalaisen monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) korkean riskin verkostojen operatiivisen toimintasuunnitelman puitteissa. Tarkoituksena on parantaa huomattavasti näitä korkean riskin verkostoja koskevaa tiedustelutietoa. Kun raportti on valmis, se esitellään ja siitä keskustellaan seuraavissa neuvoston sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) kokouksissa huhti- ja toukokuussa 2024. Sen pitäisi osoittaa kansallisten arviointien sokeat kohdat ja siten myös parantaa kansallista tiedustelutietoa. Kartoituksesta on tarkoitus tulla rakenteellinen käytäntö (jonka toistuvuudesta päätetään myöhemmin) saatujen kokemusten perusteella.

Tietojen saatavuus lainvalvonnan tehostamiseksi ja digitaalisten tutkimusten helpottamiseksi

Lainvalvonnan erilaisiin haasteisiin vastaamiseksi neuvosto ja komissio sopivat tietojen saatavuutta tehokkaan lainvalvonnan varmistamiseksi käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän (HLG) perustamisesta kesäkuussa 2023. HLG:n tavoitteena on valmistella asiakirja, jossa esitetään mahdolliset ratkaisuehdotukset oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten tietoon pääsyn turvaamiseksi, ja pyrkiä vaikuttamaan tulevan komission työohjelmaan. HLG:n suositukseen perustuva keskustelu ryhmän työstä otetaan 13.–14.6.2024 pidettävän oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksen esityslistalle sen jälkeen, kun se on esitelty COSIn kokouksessa 29.5.2024. Suositusten perusteella komissio voi aikaan esittää uusia lainsäädäntöehdotuksia.

Järjestäytyneen rikollisuuden ehkäiseminen hallinnollisin toimenpitein

Puheenjohtajavaltio Belgia sisällytti tämän aiheen tammikuun epävirallisen sisäministerikokouksen asialistalle tarkoituksenaan lisätä tietoisuutta hallinnollisen lähestymistavan mahdollisuuksista.

Hallinnollisen lähestymistavan eurooppalainen verkosto (ENAA) esittelee aihetta neuvoston valmisteluelimissä. Siinä keskitytään siihen, miten hallinnollisen lähestymistavan käyttöönotto voidaan aloittaa. Sen jälkeen järjestetään useita koulutuksia ja työpajoja, joilla jäsenvaltioita autetaan ottamaan lähestymistapa käyttöön. ENAA:n puheenjohtajavaltio Belgia teettää myös analyysin kansallisesta ja EU:n lainsäädännöstä, jotta saadaan lisätietoa hallinnollisen lähestymistavan käytännön soveltamisesta ja mahdollisuuksista rajat ylittävään tietojenvaihtoon hallinnollisten tai ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Euroopan rikosentorjuntaverkoston (EUCPN) tavoitteena on yhdistää paikallinen, kansallinen ja eurooppalainen taso ja edistää rikosentorjuntatietämystä ja -käytäntöjä jäsenvaltioiden välillä. Seuraava eurooppalainen rikosentorjuntakonferenssi järjestetään 17.–18.4.2024 Tallinnassa ja siinä tarkastellaan muun muassa sitä, miten hallinnollinen lähestymistapa voi osaltaan häiritä järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa.

Edellä mainitut aloitteet täydentävät EMPACTin puitteissa tapahtuvaa tietojen keräämistä rikollisten soluttautumisesta oikeushenkilöiden yrityksiin ja hallintoelimiin. ENAA

koordinoi hallinnollista lähestymistapaa koskevaa EMPACTin yhteistä ja horisontaalista strategista tavoitetta.

Rikollisverkostojen harjoittaman lasten ja nuorten värväyksen estäminen

Alaikäisten värväyksen estäminen järjestäytyneeseen rikollisuuteen oli myös tammikuun epävirallisen sisäministerikokouksen asialistalla. Euroopan rikosentorjuntaverkoston (EUCPN) konferenssissa 17.–18.4.2024 jaetaan parhaita käytäntöjä siitä, miten nuoria voidaan suojella värväykseltä järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Hyvien käytänteiden koomateos antaa jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten ongelmaan voidaan puuttua käytännössä, ja Euroopan unionin lainvalvontaviranomaisten koulutusvirasto (CEPOL) kehittää työpajoja ja erityiskoulutusta. EUCPN koordinoi ennaltaehkäisyä koskevaa EMPACTin yhteistä horisontaalista strategista tavoitetta.

EU:n yhteistyön vahvistaminen Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa

EU tukee Latinalaisen Amerikan sisäisen turvallisuuden komitean (CLASI) kehittämistä, joka vastaa COSIa. Latinalaisen Amerikan maiden kanssa huumausaineisiin liittyvissä kysymyksissä tehtävään yhteistyöhön keskitytään myös Boliviassa 22.2.2024 pidettävässä EU:n ja CELACin välisen huumausaineita koskevan koordinointi- ja yhteistyömekanismin korkean tason kokouksessa, jossa La Pazin julistuksessa määritellään huumausaineisiin liittyvää kahden alueen välistä yhteistyötä koskevat ensisijaiset alueet tuleviksi vuosiksi.

Henkilötietojen vaihtoa koskevat kansainväliset sopimukset Europolin ja Bolivian, Brasilian, Ecuadorin, Meksikon ja Perun välillä sekä Eurojustin ja Argentiinan, Brasilian ja Kolumbian välillä, joista parhaillaan neuvotellaan, tarjoavat vankan kehyksen tietojenvaihdolle latinalaisamerikkalaisten kumppanien kanssa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

st6504/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Monna Airiainen/SM, monna.airiainen(a)gov.fi, Puh. +358 295 488 360
Anne Lamminmäki/VNK, anne.lamminmaki(a)gov.fi, Puh. +358 295 160 129

VAHVA-tunnus

EU/224/2024

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Sisäministeriö

Perusmuistio

EU/83/2024-SM-10

Hirvi Mikko

21.2.2024

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Lähi-idän konfliktin ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset EU:n sisäiseen turvallisuuteen

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Sisäasioiden päivän työlounaalla 4.3.2024 ministerit keskustelevat sekä Lähi-idän konfliktin että Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutuksista EU:n sisäiseen turvallisuuteen. Keskustelu on jatkoa 19.10. ja 5.12.2023 OSA-neuvostoissa käydyille keskusteluille. Ukrainan sisäministeri Ihor Klymenko osallistuu lounaskeskustelun alkuun videoyhteydellä.

Puheenjohtaja on valmistellut keskustelua varten yhteenvetoasiakirjan, jossa käydään läpi EU:n tähänastisia toimia sisäisen turvallisuuden alalla. Ministereiden toivotaan keskustelun yhteydessä arvioivan sisäisen turvallisuuden näkökulmasta mahdollisten lisätoimien tarvetta Lähi-idän konfliktin seurausten lieventämiseksi sekä mahdollisia lainsäädäntökehikon ulkopuolisia toimia verkkoympäristössä havaitun vihasisällön torjumiseksi.

Suomen kanta

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan sota Ukrainassa ja torjua yhdessä kumppaneiden kanssa sen epävakautta

lisäävät pyrkimykset. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja muut muutokset turvallisuusympäristössä edellyttävät rajaturvallisuuden vahvistamista edelleen. Hallitus varmistaa Suomen rajaturvallisuuden.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus tunnistaa terrorismin yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmisten turvallisuutta vakavasti vaarantavaksi riskiksi. Terrorismia torjutaan tehokkaasti.

Suomen kanta perustuu UTP-jatkoselvitykseen UTPJ 59/2022 vp (UTP 5/2014 vp)

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sota-toimet ja lopettaa toimet miehittämiensä alueiden liittämiseksi Venäjään. Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

On myös tarpeen varautua Ukrainan tilanteen mahdollisiin vaikutuksiin unionin sisäiselle turvallisuudelle. (SM2022-00096)

Seuraava kanta on muodostettu lokakuun (26.-27.10.23) Eurooppa-neuvosto –muistiossa (EU/361/2023-VNK-23)

Suomi tuomitsee jyrkästi Hamasin tekemän Israelin siviiliväestöön kohdistuneen terroristisen hyökkäyksen. Israelilla on oikeus puolustaa itseään kansainvälisen oikeuden mukaisesti. EU:n tulee toimillaan parantaa Gazan humanitaarisen tilannetta ja vahvistaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista, siviilien ja siviili-infrastruktuurin suojelua.

Seuraava kanta on muodostettu Eurooppa-neuvoston ylimääräisen videokokouksen 17.10.2023 muistiossa (EU/361/2023-VNK-20)

Konfliktin pitkittyessä on tarpeen varautua myös mahdollisiin vaikutuksiin EU:n sisäiseen turvallisuuteen.

Seuraavat kannat on esitetty E-kirjeessä E 15/2021 vp

Suomi pitää hyvänä, että EU-tasolla tehdään toimenpiteitä laittoman sisällön torjumiseksi verkossa. Suomi pitää tärkeänä komission tukea jäsenvaltioille väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä. Suomi pitää tärkeänä yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä sekä uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Suomi pitää tärkeänä seurata terroristien käyttämien välineiden kuten ampuma-aseiden, räjähteiden lähtöaineiden ja CBRN-materiaalin kehityskulkuja ja niiden saatavuuteen puuttumista tarkoituksenmukaisilla keinoilla.

Pääasiallinen sisältö

Venäjän Ukrainaan vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset EU:n sisäiseen turvallisuuteen

Puheenjohtajan laatimassa keskustelupaperissa nostetaan esiin molempien konfliktien vaikutukset mm. rajaturvallisuuteen, pienaseiden leviämisen vastaiseen työhön sekä radikalisaation vastaisiin toimiin ja käydään läpi EU:n tähänastisia toimia. Joulukuussa 2023 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa päätettiin aloittaa Ukrainan kanssa EU-

jäsenyysneuvottelut. 1.2.2024 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa korostettiin EU:n tukea Ukrainalle pitkällä aikavälillä. Ukraina liittyi EU:n pelastuspalvelumekanismiin huhtikuussa 2023. Mekanismin avulla kanavoidaan EU:sta Ukrainaan annettavaa hätäapua.

Lokakuussa 2022 käynnistetty Ukrainan ja EU:n välinen sisäisen turvallisuuden vuoropuhelu pyrkii omalta osaltaan lieventämään Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamia turvallisuusuhkia. Ukrainan kanssa käytävä vuoropuhelu on ollut rakentavaa ja Ukraina on sitoutunut siihen korkealla tasolla. Edellinen vuoropuhelu järjestettiin marraskuussa 2023. Rajaturvallisuuteen ja asevalvontaan keskittynyt asiantuntijakokous järjestettiin Kiovassa 20.2.2024.

Siviilikriisinhallintaoperaatio EUAM Ukraina antaa edelleen strategista neuvontaa, jota täydennetään erilaisilla koulutustoimilla ja kalustolahjoituksilla esimerkiksi rajaturvallisuuden, pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen estämisen, terrorismin torjunnan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan aloilla. Näitä toimia tehdään tiiviissä yhteistyössä EU:n oikeus - ja sisäasioiden virastojen kanssa.

Puheenjohtajan paperin mukaan Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutus EU:n sisäiselle turvallisuudelle on toistaiseksi melko vakaa. Asiaa on kuitenkin seurattava, koska tilanne voi muuttua nopeasti. Aseiden jäljittäminen ja seuranta on keskeistä. Ukraina perusti erillisen aserekisterin EU:n tuella kesällä 2023. Ukraina toimittaa EU:n lainvalvontayhteistyövirasto Europolille säännöllisesti tietoja kadonneista, varastetuista ja takavarikoituista aseista. Olisi tärkeää, että EU edistyisi takavarikoituja aseita koskevan tietokannan luomisessa epävirallisessa sisäisen turvallisuuden komitean (COSI) kokouksessa helmikuussa 2024 keskustellun mukaisesti. Ukrainan viranomaiset ovat myös perustamassa kansallista ampuma-aseisiin keskittyvää yhteispistettä Europolin, EUAM Ukrainan ja joidenkin EU:n jäsenvaltioiden tuella.

Ukrainan rajaturvallisuuden yhdenmukaistamiseksi EU:n vastaavien kanssa on EU:n asiantuntijoiden avulla laadittu *integrated border management* (IBM) -strategia ja toimintasuunnitelma, jotka ovat voimassa vuoteen 2025 saakka. Euroopan raja- ja merivartiovirasto Frontex antaa toimeksiantonsa puitteissa jatkuvaa neuvontaa, joka auttaa Ukrainan viranomaisia laatimaan uuden monivuotisen IBM-strategian. Frontexin ja Ukrainan rajaviranomaisten välillä solmittu 12meur avustussopimus on saatu käytettyä kokonaisuudessaan joulukuussa 2023. Lisäksi on perustettu rajaturvallisuuden yhteinen työryhmä, johon kuuluvat EUAM Ukraina ja Frontex. Keskusteluja käydään edelleen siitä, miten ja milloin Ukraina mukauttaa suunnitelmansa EU:n uuteen eurooppalaiseen yhdennettyyn rajaturvallisuuteen, joka vastaisi täysin EU:n jäsenvaltioiden nykyisin käyttämiä menetelmiä.

Lähi-idän tilanteen vaikutukset EU:n sisäiselle turvallisuudelle

Puheenjohtajan taustapaperissa mainitaan Lähi-idän tilanteen aiheuttavan uhkan myös EU:n sisäiselle turvallisuudelle. Yksittäisten toimijoiden toteuttamien hyökkäysten uhka on lisääntynyt ja Lähi-idän tilanne voi inspiroida järjestäytyneitä soluja tai ryhmiä toteuttamaan hyökkäyksiä myös EU:n alueella. Erityinen huoli kohdistuu niihin EU:n jäsenvaltioihin, joissa on suuria juutalais- ja palestiinalaisyhteisöjä. Jännitteet ovat kasvaneet useassa EU-maassa ja terrorismin uhkatasoja on nostettu. Julkisten tilojen ja juutalaisten yhteisöjen suojausta on parannettu. EU:n alueella on estetty iskusuunnitelmia, joilla on väitetty olevan yhteyksiä Hamasiin.

Joulukuun 2023 OSA-neuvostossa käydyssä keskustelussa vahvistettiin, että yksi suurin Lähi-idän konfliktin seurannaisvaikutus EU:n sisäiselle turvallisuudelle liittyy online-ullottuvuuteen. Lokakuun 2023 Eurooppa-neuvoston päätelmissä kiinnitettiin huomiota samaan asiaan. Verkkoympäristössä tapahtuu polarisaatiota ja antisemitistiset sekä

muslimeja vastaan suunnattu vihasisältö ovat lisääntyneet merkittävästi. Samoin terroristisen propagandan määrä on lisääntynyt. Olemassa olevan lainsäädännön täysimääräinen täytäntöönpano on keskeistä (asetus verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ”TCO-asetus”, digipalvelusäädös). Komission raportoinnin mukaan TCO-asetuksella on pystytty estämään terroristisen sisällön leviämistä internetissä.

Puheenjohtajan keskustelupaperissa mainitaan myös ulkomainen vaikuttamistoiminta (foreign information manipulation and interference) ja kuinka asiaan tullaan kiinnittämään huomiota seuraavaa EU:n terrorismin uhka-arviota laadittaessa.

Puheenjohtajan keskustelupaperin mukaan Lähi-idän konfliktin pitkittyminen voisi johtaa uhan laajenemiseen, millä voisi olla vaikutuksia väkivaltaisen ekstremismin ja terrorismin mukanaan tuomiin vaikutuksiin. Seurauksia voisi olla esimerkiksi Eurooppaan kohdistuva tehostettu hybrdivaikuttaminen kuten disinformaation ja salaliittoteorioiden levittäminen verkossa sekä yleisen epäluottamuksen lisääminen demokraattisia instituutioita kohtaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6658/24 (The consequences of Russia’s war of aggression against Ukraine and the implications of the situation in the Middle East for the EU’s internal security)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mikko Hirvi/SM, mikko.hirvi(a)gov.fi, Puh. +358 295 488 546

VAHVA-tunnus

EU/83/2024

Liitteet -

Viite -

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/1307/2023-OM-6

Höyhtyä Julia

22.2.2024

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Direktiiviehdotus vähimmäissäännöistä ihmissalakuljetuksen torjumiseksi

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4. – 5.3.2024

U 1/2024 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 28.11.2023 ehdotuksen direktiiviksi, jossa vahvistetaan vähimmäissäännöt laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä korvataan neuvoston direktiivi laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelystä 2002/90/EY ja neuvoston puitepätös rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamisesta laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten 2002/946/YOS (jatkossa ihmissalakuljetusdirektiivi). Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut 30.1.2024.

Oikeusministereiden on tarkoitus käydä 4.-5.3.2024 OSA-neuvostossa puheenjohtajan keskusteluasiakirjan pohjalta keskustelu muun muassa ihmissalakuljetusdirektiiviin ja sen mukaiseen ihmissalakuljetuksen kriminalisointiin liittyen.

Puheenjohtajan asiakirjaa ei ollut vielä saatavilla perusmuistiota laadittaessa.

Suomen kanta

Suomen kanta perustuu valtioneuvoston U-asian U 1/2024 vp yhteydessä esitettyihin kantoihin. U-asian käsittely eduskunnassa on kesken.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti komission ehdotusta ihmissalakuljetusdirektiiviksi. Ehdotuksessa käsitelty vakava rikollisuus voi vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tehokas maahanmuuttajien salakuljetukseen puuttuminen ja sen ennaltaehkäisy ovat yhteinen haaste, joka vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja yhteistyötä kaikkien EU-jäsenvaltioiden kanssa. Valtioneuvosto pitää ihmissalakuljetusrikosten vakavuuden vuoksi tärkeänä myös sen torjunnan tehokkuutta, johon komission ehdottamat muutokset osittain liittyvät.

Valtioneuvosto korostaa sitä, että EU-tason rikoslainsäädännön valmistelussa on kunnioitettava kansallisten oikeusjärjestelmien perusratkaisuja ja erityisesti seuraamusjärjestelmän sisäistä johdonmukaisuutta. Ehdotuksen mukaan oikeushenkilölle tulisi voida määrätä sellaisia muun muassa hallinnollisia seuraamuksia, jotka eivät pääosin ole suoraan sovittavissa suomalaiseen seuraamusjärjestelmään. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös esitettyjen vankeusrangaistusten korkeaan tasoon, joka poikkeaa osittain merkittävästi rikoslain mukaisista enimmäisrangaistuksista ihmissalakuljetusta koskevien rikosten osalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten järjestelmä muodostaa selkeän kokonaisuuden, jossa hallinnollisten seuraamusten ja toimenpiteiden sekä rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyttä vältetään ja että kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutumisesta pidetään huolta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että seuraamusten osalta säilytetään riittävä kansallinen liikkumavara.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä riittävää kansallista liikkumavaraa määriteltäessä riittäviä toimia rikosentorjunnan, koulutuksen ja resurssien kohdentamista koskevien artiklojen 13–16 osalta. Valtioneuvosto pitää 17 artiklan mukaisten kerättävien ja komissiolle toimitettavien tilastotietojen osalta tärkeänä sen varmistamista, että ehdotuksen mukaisten tietojen tarkkuustaso säilyy viranomaisilta vaadittavan työmäärän ja tilastointijärjestelmien kannalta kohtuullisena. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen mukaisten tilastotietojen laajuutta tulisi tarkastella komission tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” näkökulmasta ottaen huomioon, että tässä tiedonannossa on painotettu raportointivaatimusten yksinkertaistamista ja järjeistämistä.

Valtioneuvoston käsityksen mukaan EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena. EU:n monivuotista rahoituskehystä tulee noudattaa, ja rahoitus tulee ensisijaisesti järjestää kohdentamalla uudelleen EU-budjetin varoja. Eri rahoitustarpeita on priorisoitava.

Valtioneuvoston käsityksen mukaan direktiivin lopullisesta sisällöstä riippuen direktiivissä ehdotettu yhden vuoden siirtymäaika direktiivin kansalliselle täytäntöönpanolle saattaa osoittautua lyhyeksi. Tähän on kiinnitettävä huomiota neuvottelujen edistyessä.

Pääasiallinen sisältö

Direktiiviehdotus on osa toimenpidepakettia, jolla pyritään päivittämään ja vahvistamaan noin 20 vuotta vanhaa oikeudellista kehystä ja antamaan unionille tarkoituksenmukainen säännöstö ihmissalakuljetuksen torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi.

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on vahvistaa vähimmäissäännöt laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Direktiiviehdotuksen nojalla rangaistavaksi tulisi säätää laittomassa maahantulossa avustaminen ja kolmansien maiden kansalaisten julkinen yllyttäminen maahantuloon minkä tahansa jäsenvaltion alueelle, kauttakulkuun

sen kautta tai oleskelemiseen sen alueella vastoin asiaa koskevaa unionin tai jäsenvaltion lainsäädäntöä. Törkeinä rikoksina tulisi säätää rangaistavaksi teot, jotka on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa tai joilla on aiheutettu vakavaa haittaa sekä, kun rikoksen kohteena olleet kolmansien maiden kansalaiset ovat olleet erityisen haavoittuvassa asemassa tai rikos on aiheuttanut rikoksen kohteena olleiden kolmansien maiden kansalaisten kuoleman. Lisäksi rangaistavaksi tulisi säätää näiden rikosten yllytys, avunanto ja yritys. Direktiiviehdotuksessa on tarkennettu, että ehdotuksen tarkoituksena ei ole leimata kolmansien maiden kansalaisia rikollisiksi salakuljetetuksi tulemisen vuoksi eikä säätää rangaistavaksi perheenjäsenille annettavaa apua eikä kolmansien maiden kansalaisille oikeudellisten velvoitteiden mukaisesti annettavaa humanitaarista apua tai tukea heidän perustarpeidensa kattamiseksi.

Rikosoikeutta koskevien säännösten lisäksi ehdotuksessa on ihmissalakuljetuksen torjuntaan liittyviä yleisluonteisia velvoitteita, jotka koskevat muun muassa rikosten torjuntaa, tutkintaa, koulutusta, valistusta ja tilastointia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT-sopimus) 83 artiklan 2 kohta. Ehdotus käsitellään tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, neuvostossa määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti ei ole vielä käsitellyt ehdotusta.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Direktiiviehdotus edellyttäisi mahdollisesti muutoksia rikoslakiin (39/1889). Rikoslain säännökset täyttävät ainakin osittain ehdotuksen rangaistavaksi säätämistä koskevat velvoitteet, mutta ehdotuksen mukainen ihmissalakuljetusta koskevien rikosten määrittely mahdollisesti edellyttäisi, että laajennetaan osittain rikoslain 17 luvun 8 ja 8 a §:ssä määriteltyjen laittoman maahantulon järjestämisen ja törkeän laittoman maahantulon järjestämisen tunnusmerkistöjä sekä näiden rikosten yrittämistä koskevaa rangaistusvastuuta. Direktiiviehdotuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna julkista yllyttämistä koskevan teon osalta tähän rinnastettava säännös on rikoslain 17 luvun 1 §, jossa säädetään julkisesta kehottamisesta rikokseen. Direktiiviehdotuksen näkökulmasta kyseeseen voisi tulla esimerkiksi julkinen kehottaminen valtionrajarikokseen (RL 17:7). Tämä kansallinen säännös kattaa ainakin osittain direktiiviehdotuksen mukaisen kolmansien maiden kansalaisten julkista yllyttämistä koskevan sääntelyvelvoitteen.

Osittaista rikoslain täydentämisen tarvetta voi olla myös muilta osin viitaten artiklassa 3 esitettyihin laittomassa maahantulossa avustamisen rikoksiin. Lisäksi törkeää laittoman

maahantulon järjestämistä koskevassa rikoslain 17 luvun 8 a §:ssä ei ole säädetty kvalifiointiperusteeksi muun muassa erityistä haavoittuvuutta ja yrittämistä ei ole kaikilta osin säädetty rangaistavaksi 17 luvun 8 ja 8 a §:ssä.

Ehdotettujen koventamisperusteiden ja vanhentumisaikojen osalta rikoslaki ei myöskään vastaa täysin direktiiviehdotuksessa ehdotettua. Ehdotuksen mukaisista koventamisperusteista voidaan nostaa esiin ainakin peruste siitä, että rikokseen liittyy laittoman työn kohteena olevien kolmannen maan kansalaisten osallistuminen (direktiivin 2009/52/EU mukaisesti) ja siitä, että rikos on johtanut rikoksen kohteeksi joutuneen kolmannen maan kansalaisen hyväksikäyttöön sekä peruste siitä, että rikoksen kohteena olevilta kolmannen maan kansalaisilta on viety henkilöllisyys- tai matkustusasiakirjat. Voidaan arvioida, että tällaisia koventamisperusteita ei sisälly rikoslakiin sellaisenaan. Lisäksi on otettava huomioon, että rangaistusasteikot ovat ihmiskuljetusta koskevien rikosten osalta määritelty direktiiviehdotuksessa osittain huomattavasti korkeammaksi kuin kansallisessa sääntelyssä.

Asia kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan ottaen huomioon Ahvenanmaan itsehallintolaki (1144/1991), jonka 27 §:n 22 kohdan perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat rikosoikeutta koskevat asiat 18 §:n 25 kohdassa säädetyn poikkeuksen. Jälkimmäisen kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat, jotka koskevat teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää, kun kysymys on maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotus esitettiin poikkeuksellisesti ilman siihen liittyvää vaikutustenarviointia. Ehdotuksella on unionin talousarvion kannalta vaikutuksia erityisesti lisähenkilöresurssien osalta, sillä komissio tarvitsee 4 kokoaikaista työntekijää tukemaan jäsenvaltioita toimenpidepaketin asianmukaisessa täytäntöönpanossa.

Kansallisesti viranomaisten työmäärää lisäävää vaikutusta olisi sillä, että ihmiskuljetusrikosten käsittelyn yhteydessä tulisi määrätä luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille muun muassa hallinnollisia seuraamuksia, jotka eivät välttämättä ainakaan kokonaisuudessaan ole Suomen lainsäädännön tuntemia. Direktiiviehdotuksen mukainen ehdotus ihmiskuljetusta koskevien rikosten määrittelystä laajentaisi ainakin osittain rikoslain 17 luvun 8 ja 8 a §:ssä määriteltyjen laittoman maahantulon järjestämisen ja törkeän laittoman maahantulon järjestämisen tunnusmerkistöjä, mikä voisi vaikuttaa rikosprosessissa käsiteltävien asioiden lukumäärään ja näin ollen myös esitutkintaviranomaisten, syyttäjien ja tuomioistuinten työmäärään lisäkustannuksineen valtiolle. Toisaalta direktiiviehdotuksessa esitetyillä nykyistä selkeästi korkeammilla enimmäisrangaistuksilla voi myös olla vaikutusta rikosseuraamusjärjestelmään. Vaikutukset eivät välttämättä olisi huomattavia ja tarkemmat vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa.

Voidaan myös arvioida, että rikosentorjuntaa koskevasta 13 artiklasta, taloudellisia resursseja koskevasta 14 artiklasta ja koulutusta koskevasta 15 artiklasta voi aiheutua valtiolle lisäkustannuksia.

Asiakirjat

COM(2023) 755 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Julia Høyhty / OM, julia.hoyhtya[a]gov.fi, +358 295 150 257
Jussi Matikkala / OM, jussi.matikkala[a]gov.fi, +358 295 150 486

VAHVA-tunnus

EU/1307/2023

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/83/2024-OM-4

Junninen Mika

22.2.2024

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta: oikeudellinen yhteistyö

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeusministereiden on tarkoitus keskustella järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta oikeusviranomaisten näkökulmasta. Puheenjohtajan tausta-asiakirjaa ei ole vielä saatavilla perusmuistiota laadittaessa. Komissio antoi 2023 lokakuussa tiedonannon, jossa esitellään EU:n etenemissuunnitelma huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tiedonannosta keskusteltiin oikeusministereiden kesken joulukuun 2023 OSA-neuvostossa sekä epävirallisessa oikeus- ja sisäministeriöiden kokouksessa tammikuussa 2024. Kyseessä on myös yksi Belgian puheenjohtajuuskauden prioriteeteista oikeusalalla ja Belgian tavoitteena on laatia aiheesta neuvoston päätelmät.

Suomen kanta

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus pitää järjestäytyneitä rikollisuuksia vakavana uhkana Suomen turvallisuudelle ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle. Hallitus torjuu voimakkaasti järjestäytyneitä rikollisuuksia. Hallitus päivittää järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset.

Suomi torjuu voimakkaasti järjestäytyneitä rikollisuuksia, ja myös EU:n tulee puuttua siihen laajalla keinovalikoimalla. EU:n lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön vahvistaminen on

tässä keskeistä, ja Suomi vaikuttaa EU:ssa hallitusohjelman mukaisesti siihen, että tietojenvaihtoa eri EU-maiden viranomaisten välillä lisätään terrorismin ja muun rikollisuuden torjumisen tehostamiseksi. (E 57/2023 vp)

EU:n rikosoikeudellisilla toimenpiteillä on tärkeä rooli vakavan, rajat ylittävän rikollisuuden torjumisessa. On tarpeen varmistaa, että EU:n rikosoikeudelliset instrumentit erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja laittoman asekaupan torjumiseksi ovat ajan tasalla. (E 57/2023 vp)

Rikollisten kiinnijäämisriskiä tulee lisätä, ja tätä varten koko rikosprosessiketjun viranomaisten välistä yhteistyötä tulee tehostaa. Tämä koskee myös EU-virastojen kuten Euroopan syyttäjänviraston (EPPO), Eurojustin ja Europolin hyödyntämistä ja virastojen keskinäistä yhteistyötä sekä tietojenvaihtoa. (E 57/2023 vp)

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi 18. lokakuuta 2023 tiedonannon, jossa esitellään EU:n etenemissuunnitelma huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi (COM(2023) 641 final). Tiedonannon mukaan järjestäytyneen rikollisuuden organisoima huumekauppa on nykyään yksi Euroopan vakavimmista turvallisuusuhkista ja huumekauppa on yksi järjestäytyneen rikollisuuden tärkeimmistä voittoa tuottavista toimintamuodoista. Sen arvioidaan muodostavan noin viidesosan maailmanlaajuisesta rikoshyödyistä. Nämä laittomasta toiminnasta saadut valtavat tulot käytetään muuhun rikolliseen toimintaan, ja ammattimaiset rikollisjärjestöt pesevät näitä rahoja. Tämän jälkeen tulot investoidaan lailliseen talouteen, ja tällä soluttautumisella on kauaskantoisia ja epävakauttavia seurauksia yhteiskunnalle, oikeusvaltiolle ja luottamukselle viranomaisia kohtaan.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa vuosiksi 2021–2025 ja EU:n huumeusainestrategiassa ja huumeidenvastaisessa toimintasuunnitelmassa 2021–2025, vahvistetaan kokonaisvaltaiset EU:n toimintapolitiikat näiden uhkien torjumiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden yhteisillä toimilla. Komission 2023 lokakuussa antamassa etenemissuunnitelmassa esitetään 17 toimenpidettä neljällä painopistealueella: vahvistetaan logistiikkakeskusten torjuntakykyä eurooppalaisen satama-allianssin avulla, hajotetaan rikollisverkostoja, lisätään ennaltaestävyyttä ja vahvistetaan yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Toimet on määrää toteuttaa vuosina 2024 ja 2025.

Komissio tuo tiedonannossaan esille, että se on esittänyt useita lainsäädäntöehdotuksia rikollisverkostojen torjuntaa koskevan EU:n lainsäädännön vahvistamiseksi. Niitä ovat oikeusalan näkökulmasta mm. varojen takaisin hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan direktiivin uudistaminen ja toukokuussa 2023 annettu direktiiviehdotus korrupcion torjunnan tehostamisesta. EU:n oikeudellisista vastatoimista järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi komissio mainitsee myös Euroopan syyttäjänviraston perustamisen ja EU-tasolla hyväksytyin sähköisten todisteiden rajat ylittävää saatavuutta koskevan paketin.

Komission etenemissuunnitelman mukaan on tärkeää vahvistaa oikeudellista ja lainvalvontayhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa ja luoda yhteinen oikeudellinen kehys tehokkaalle rikosoikeudelliselle yhteistyölle kansainvälisellä tasolla. Komissio tutkii mahdollisuutta käynnistää neuvottelut erityisten EU:n luovutussopimusten tekemiseksi tilanteissa, joissa tällaisten sopimusten tekemisen edellytykset täyttyvät. Komissio myös

kehottaa EU:n ulkopuolisia maita liittymään eurooppalaiseen yleissopimukseen keskinäisestä oikeusavusta, rikollisten luovuttamisesta sekä takavarikoinnista ja menetetyksi tuomitsemisesta.

Komission etenemissuunnitelman mukaan oikeusviranomaisten välisen tietojenvaihdon ja yhteistyön vahvistamiseksi järjestäytyneitä rikollisuutta koskevissa monimutkaisissa rajat ylittävissä tutkimuksissa olisi perustettava Eurojustin tuella jäsenvaltioiden erikoistuneiden syyttäjien ja tuomareiden verkosto. Verkosto on oikeusviranomaisia tukeva erityisasiantuntemuksen keskus, joka helpottaa järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaa ja tekijöiden syytteenpanoa koskevan asiantuntemuksen, parhaiden käytäntöjen ja muun tietämyksen vaihtoa. Se edistää asianomaisten kansallisten viranomaisten välistä vuoropuhelua, tarjoaa foorumin keskustelulle oikeudellisista ja käytännön ongelmista ja edistää Eurojustin hyödyntämistä rajat ylittävissä järjestäytyneitä rikollisuutta koskevissa tapauksissa.

Muut etenemissuunnitelmassa olevat oikeusalaan kytkeytyvät toimenpiteet

Etenemissuunnitelmassa komissio katsoo, että rikollisuuden ennaltaestäminen on olennainen osa pitkän aikavälin toimia järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Rikollisuuden ennaltaestämistä koskevassa EU:n toimintapolitiikassa keskitytään sellaisten teknisten tai hallinnollisten esteiden luomiseen, jotka estävät ihmisiä tekemästä rikosta. Lisäksi sillä edistetään kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa rikollisuuteen ja rikosten uusimiseen kannustavien tekijöiden vähentämiseksi. Monialaisen virastojen ja viranomaisten yhteisen lähestymistavan rikosten ennaltaestämisen olisi sisällettävä tiivistä yhteistyötä paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Ennaltaestämisen osalta tiekartassa nostetaan esille kolme ennaltaestävän toiminnan muotoa (toimet 10, 12 ja 13):

1) Ehkäistään järjestäytyneitä rikollisuutta hallinnollisin toimenpitein (toimi 10). Yli 80 prosenttia EU:ssa nykyisin toimivista rikollisverkostoista käyttää rikolliseen toimintaansa laillisia liiketoimintarakenteita. Rikolliset perustavat pienyrityksiä pesemään laittomasti hankittuja rahojaan tai kilpailevat julkisissa tarjouskilpailuissa huijaten julkisia laitoksia. Hallintoviranomaisilla on merkittävä rooli järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Kansallisella ja paikallisella tasolla on otettava käyttöön asianmukaisia menettelyjä yrityksen toiminnan lopettamiseksi, taustatarkastusten tekemiseksi ennen lupien ja tukien myöntämistä ja sopimusten tekemistä sekä muiden suoja-toimien, kuten tarkastusten (esimerkiksi terveystarkastusten tai työsuojelutarkastusten), käyttöönottamiseksi, jotta voidaan estää rikollisuutta.

2) Estetään rikollisverkostoja rekrytoimasta lapsia ja nuoria (toimi 12). Komission mukaan tämä edellyttää myös lainvalvonnan, oikeuslaitoksen ja vankilaviranomaisten osallistumista. Komissio kokoaa yhdessä jäsenvaltioiden, EU:n rikoksentorjuntaverkoston ja muiden sidosryhmien kanssa rikosten ehkäisyn ammattilaiset ja päättäjät yhteen vuonna 2024 järjestettävään rikosten ehkäisyä käsittelevään korkean tason konferenssiin ja esittelee kokoelman järjestäytyneen rikollisuuden rekrytoinnin ehkäisemiseksi käytettyjä parhaita käytäntöjä.

3) Parannetaan yleistä turvallisuutta ja kansanterveyttä alueilla, joilla on huumeiden käyttöön ja myyntiin sekä huumerikollisuuteen liittyviä ongelmia (toimi 13). Useissa EU-maissa on muodostunut huumeasaineisiin liittyvän rikollisuuden keskittymiä, kuten kaupunkilähiöissä, juna- ja metroasemilla sekä kaupunkien joutomailla. Alueellinen segregatio luo paikallisyhteisöjen asukkaille turvattomuutta, terveysongelmia, sosiaalisia haittoja ja leimautumista. Ongelmien ratkaiseminen edellyttää valtio ja paikallisviranomaisten kestäviä yhteisiä ratkaisuja.

Komission etenemissuunnitelmassa esitetään myös useita muita toimenpiteitä, jotka kytkeytyvät oikeusalaan. Näitä toimenpiteitä ovat mm:

1. Vankempi lainsäädäntökehys järjestäytyneen rikollisuuden torjumiselle
 1. Helmikuussa 2023 julkaistussa tutkimuksessa, jossa arvioitiin vuonna 2008 annetun järjestäytyneen rikollisuutta koskevan puitepäättöksen vaikuttavuutta, tuotiin esiin suuria jäsenvaltioiden välisiä eroja rikollisjärjestöön osallistumiseen liittyvissä rikoksissa, rangaistuksissa ja tutkintavälineissä. Nämä erot luovat esteitä rajat ylittävälle yhteistyölle ja voivat estää viranomaisia tutkimasta rikollisverkostoja ja niiden jäseniä. Komissio tekee havaittujen puutteiden korjaamiseksi yhteistyötä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, EU:n virastojen ja elinten sekä muiden sidosryhmien kanssa vahvistaakseen järjestäytyneen rikollisuuden torjumisen oikeudellista kehystä ja sen täytäntöönpanoa.
 2. Arvioidaan vuonna 2024 huumausainepuitepäättöstä (neuvoston puitepäättöstä 2004/757/YOS) laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamisesta. Erityisesti rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevia sääntöjä voitaisiin muuttaa, nykyaikaistaa ja vahvistaa.
2. Tehostetaan EU:n yhteistyötä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa
 1. Komissio tehostaa työtä neuvottelujen saattamiseksi päätökseen kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä Eurojustin kanssa koskevista sopimuksista Brasilian, Argentiinan ja Kolumbian kanssa. Lisäksi komissio harkitsee ehdottavansa neuvostolle Eurojustin valtuuksien laajentamisesta siten, että se voisi osallistua oikeudelliseen yhteistyöhön erityisesti Latinalaisen Amerikan muiden maiden kanssa.
3. Kartoitetaan yhteiskuntaa eniten uhkaavat rikollisverkostot
 1. Lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota niihin verkostoihin, jotka muodostavat suurimmat uhat yhteiskunnalle ja kansalaisille.
4. Helpotetaan digitaalisia tutkimuksia, joilla voidaan torjua ja ratkaista verkossa tapahtuvaa rikollisuutta
 1. Komission perustama työryhmä laatii vuonna 2024 raportin tehokkaan lainvalvonnan edellyttämästä tietojen saatavuudesta, joka sisältää myös oikeudellisia suosituksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta: 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta: 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirjaa ei ole vielä jaettu.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mika Junninen, +358 295 150 406

VAHVA-tunnus

EU/83/2024

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/83/2024-OM-11

Venäläinen Marina

21.2.2024

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan: rankaisemattomuuden vastainen taistelu

Kokous

OSA-neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n oikeusministerien kokouspäivän lounaalla 5.3.2024 ministerit keskustelevat rankaisemattomuuden vastaisesta taistelusta liittyen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaan.

Puheenjohtajan asiakirjaa ei ollut saatavilla perusmuistiota laadittaessa.

Suomen kanta

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa hallitus sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. Hallitus edistää EU:n Venäjän-pakotteiden toimeenpanoa ja tehostamista.

Suomen kanta perustuu UTP-jatkokirjeeseen UTPJ 59/2022 vp – UTP 5/2014 vp, joulukuun 2022 Eurooppa-neuvoston 15.12.2022 muistioon EU/126/2022-VNK-9, maaliskuun Eurooppa-neuvoston 21.3.2023 muistioon EU/361/2023-VNK-3, valtioneuvoston kirjelmään U 38/2022 vp (E 54/2022 vp), UTP-kirjeeseen EU/1325/2023-UM-2 ja muistioon E 57/2023 vp.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen. EU:n tulee valmistautua Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksiin ja olla valmis tarvittaviin toimenpiteisiin. Työtä

tulee jatkaa, jotta hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta.

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaun. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaun, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sota-toimet ja lopettaa toimet miehittämiensä alueiden liittämiseksi Venäjään.

Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia. Suomi pitää tärkeänä, että tarvittavin toimenpitein tuetaan Ukrainassa tapahtuvien vakavien kansainvälisten rikosten tutkintaa ja kyseisiin rikoksiin syyllistyneiden saattamista oikeudelliseen vastuuseen.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaun. Suomi tukee pyrkimyksiä saada Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittoman hyökkäyssodan seurauksista ja vaikutuksista, ml. sodan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen. EU:n piirissä sekä yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden tulee mahdollisimman nopeasti selvittää ja täsmentää EU- ja kansainvälisen oikeuden mukaisia tapoja, joilla Venäjä saadaan suorittamaan asianmukaiset korvaukset. Suomi on pitänyt tärkeänä, että selvitystyötä mm. Venäjän jäädytettyjen varojen tuottojen mahdollisesta hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseen jatketaan ripeästi. Suomi katsoo, että hyväksytyjen lainsäädäntöehdotusten lisäksi komission ja korkean edustajan tulisi kiireellisesti valmistella myös seuraavat ehdotukset, jotka määrittelisivät tavan, jolla kyseiset tuotot voitaisiin ohjata Ukrainan jälleenrakennuksen tukemiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa Belgian tarkoituksena on keskittyä neuvostokokouksen lounaskeskustelussa toimiin, joita on toteutettu edellisen OSA-neuvoston 4.-5.12.2023 jälkeen.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on räikeä kansainvälisen oikeuden ja YK:n peruskirjan loukkaus. Myös Venäjän sodankäyntimenetelmät Ukrainassa ovat kansainvälisen oikeuden, erityisesti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden eli sodan oikeussääntöjen vastaisia. Maaliskuusta 2014 alkaen EU on asettanut laajat rajoittavat toimenpiteet eli pakotteet Venäjää kohtaan sen laittomasti itseensä liitettyjen Ukrainan alueiden vuoksi ja Ukrainassa käymän hyökkäyssodan vuoksi. EU:ssa on päästy sopuun 13. pakotepaketesta.

Eurooppa-neuvosto on päätelmissään johdonmukaisesti korostanut EU:n vahvaa sitoutumista Venäjän ja sen edustajien saattamiseen täyteen vastuuseen hyökkäyssodasta ja sen yhteydessä tehdyistä rikoksista. Rikosoikeudellisen vastuun kannalta on tärkeää jatkaa tukea sekä Ukrainan viranomaisten työlle, että Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC) ja Eurojustille. Suomi oli yksi alkujaan 39 valtiosta (nyt 43), jotka siirsivät Ukrainan tilanteen ICC:n tutkittavaksi Venäjän hyökkäyksen jälkeen. ICC:n esitutkintajaosto antoi 17.3.2023 pidätysmääräykset presidentti Putinista ja lapsiasiavaltuutettu Lvova-Belovasta epäiltyjen sotarikosten perusteella. Sotarikosepäilyt perustuvat siviilien, erityisesti lasten, pakkosiirtoihin. Pidätysmääräysten jälkeen Venäjä on pyrkinyt monin tavoin vaarantamaan ICC:n itsenäistä ja riippumatonta toimintaa, mm. antamalla omia pidätysmääräyksiä useista ICC:n tuomareista ja syyttäjistä. ICC:een kohdistui loppukesästä 2023 laaja kyberhyökkäys, jonka selvitys on käynnissä.

Kansainvälistä oikeusapua koskevan Ljubljanan-Haagin yleissopimuksen eli ns. MLA-sopimuksen (jatkossa LHC-sopimus) allekirjoitustilaisuus järjestettiin Haagissa 14.-15.2.2024. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti oikeusministeriön valtiosihteeri Teija Makkonen. Yhteensä yleissopimuksen allekirjoitti 33 valtiota, mukaan lukien 18 EU-maata. Myös Ukraina oli allekirjoittajien joukossa, ja lisää allekirjoittajamaita odotetaan.

Ukrainassa tapahtuneiden rikosten osalta ensisijainen tutkinta-, syyttämisen- ja tuomitsemisvastuu on Ukrainan kansallisilla viranomaisilla. Osa EU-maista on käynnistänyt kansallisia tutkintoja. Suomessa on käynnistynyt ensimmäinen Ukrainassa tapahtuneeksi epäillyn sotarikoksen tutkinta.

Euroopan neuvoston (EN) yhteyteen on viime vuonna laajennetulla osittaisopimuksella perustettu vahinkorekisteri (*Register of Damage Caused by the Aggression of the Russian Federation against Ukraine*). Sopimus on tullut voimaan 16.5.2023. Suomi on yksi Haagiin sijoittuvan rekisterin 41 perustajaosapuolesta. EU on antanut merkittävän vapaaehtoisrahoitustuen rekisterille. Vahinkorekisterin osapuolikokouksessa 16.11.2023 Suomen ehdokas Veijo Heiskanen valittiin yhdeksi vahinkorekisterin hallituksen seitsemästä jäsenestä. Vahinkorekisterin on tarkoitus aloittaa vaateiden vastaanottaminen huhtikuussa 2024.

Eurojustin rooli vakavimpien kansainvälisten rikosten tutkinnassa ja toimien koordinoimisessa on merkittävä. Eurojustin yhteyteen on muun muassa perustettu todisteiden tietojärjestelmä (*The Core International Crimes Evidence Database, CICED*). Tietojärjestelmä on käynnistänyt toimintansa 23.2.2023. Järjestelmä mahdollistaa Eurojustin tuen kansallisille oikeusviranomaisille toisessa jäsenvaltiossa säilytettävien todisteiden löytämiseksi, jotka ovat relevantteja niiden omille rikostutkinnoilleen. On erittäin tärkeää, että kaikki jäsenvaltiot ilmoittaisivat todisteensa tähän tietojärjestelmään.

Edistystä on myös tapahtunut EU:n pakoterikos- ja konfiskaatiolainsäädännön valmistelussa, joita koskevat trilogineuvottelut ovat päättyneet ja kyseisen lainsäädännön tekninen viimeistely on käynnissä.

EU:ssa on päästy sopuun ensimmäisestä lainsäädäntöehdotuksesta kaksivaiheisessa lakipaketissa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa EU:ssa pysäytettyinä olevien Venäjän keskuspankkivarojen tuottojen käyttäminen Ukrainan jälleenrakentamiseen. Ensivaiheessa EU velvoittaa arvopaperikeskuksia identifioimaan kyseiset keskuspankkivarat sekä hallinnoimaan niitä erillään muista varoista. EU myös kieltää hallinnoinnista syntyneiden tuottojen jakamisen, pl. lakisäättävät verot. Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus säätää tavoista, joilla kyseiset tuotot siirretään Ukrainan jälleenrakentamisen tukemiseksi. Suomi on peräänkuuluttanut seuraavan vaiheen pikaista valmistelua.

Koska ICC ei ole toimivaltainen tutkimaan hyökkäysrikosta Ukrainan tilanteessa, käydään kattavan rikosoikeudellisen vastuun varmistamiseksi keskustelua erityistuomioistuimen perustamisesta hyökkäysrikoksen käsittelyyn. Ukraina on esittänyt erityistuomioistuimen perustamista hyökkäysrikoksen käsittelemiseksi, ja se on osa Ukrainan 10 kohdan rauhansuunnitelmaa. Suomi liittyi helmikuussa 2023 Ukrainan tukena toimivaan ydinryhmään, jonka tarkoituksena on edistää oikeudellista vastuuta Ukrainaan kohdistuvasta hyökkäysrikoksesta. Ydinryhmässä on tällä hetkellä mukana 40 valtiota sekä komissio, ulkosuhdehallinto (EUH) ja EN. Kansainvälisen ad hoc –tuomioistuimen ja ”kansainvälistetyn” tuomioistuinvaihtoehdon rinnalle on noussut keskustelu nk. kolmannesta vaihtoehdosta, joka perustuisi syytteiden siirtoon Ukrainasta uudelle valtiosopimuksella perustettavalle erityistuomioistuimelle. Esillä on myös ehdotus EN:n yhteyteen perustettavasta tuomioistuimesta. Ydinryhmä kokoontuu seuraavan kerran Wienissä maaliskuussa 2024.

Erityistuomioistuimen työtä pohjustaa Haagissa heinäkuussa 2023 toimintansa aloittanut kansainvälinen keskus hyökkäysrikoksen syyttämiseksi (ICPA). Keskus toimii Eurojustin tukeman Ukraina-yhteistutkintaryhmän (JIT) yhteydessä. ICPA:n toimintaan osallistuvat

useat ukrainalaiset kokopäivätoimiset syyttäjät, jäsenvaltioiden osapäivätoimiset syyttäjät ja ICC:n syyttäjätöimiston edustajat. Yhdysvaltojen viranomaiset tekevät yhteistyötä JIT:n osapuolten kanssa laadittujen yhteisymmärryspöytäkirjojen nojalla. Suomi on liittynyt myös Saksan johtamaan ystäväryhmään, joka edistää ICC:n toimivallan vahvistamista hyökkäysrikoksen osalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on antanut asiakokonaisuuteen liittyen päätöslauselman 2022/2655(RSP). Päätöslauselmassa tuomitaan Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan ja vaaditaan EU:n instituutioita ja jäsenvaltioita ryhtymään toimiin sotarikosten tutkimiseksi ja tuomitsemiseksi.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan käsittely 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan asiakirjaa ei ole toistaiseksi saatavana.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marina Venäläinen / OM, p. 029 51 50236
Maria Hauptmann / OM, p. 029 51 50310
Elina Lemmetty / UM, p. 029 53 50198
Johanna Hossa / UM, p. 029 53 50464

VAHVA-tunnus

EU/83/2024

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet**Viite** Napsauta tähän ja kirjoita viite

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/83/2024-OM-9

Junninen Mika

22.2.2024

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024: Oikeusvaltiokeskustelu; oikeusjärjestelmän resilienssin varmistaminen rikollisorganisaatioita vastaan

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeusministereiden on tarkoitus keskustella puheenjohtajan jakaman tausta-asiakirjan pohjalta oikeusjärjestelmien häiriönsietokyvystä ja riskeistä, joita rikollisjärjestöjen puuttuminen oikeuslaitokseen aiheuttaa oikeusvaltiolle. Oikeusjärjestelmien häiriönsietokyky on olennainen osa oikeusvaltiota ja puheenjohtajan valitsema teema liittyy laajempaan keskusteluun oikeusvaltioperiaatteen vaalimisesta EU:ssa. Puheenjohtajan on tarkoitus tiedottaa yleisten asioiden neuvostoa kokouksessa käydyistä keskusteluista. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on myös yksi Belgian puheenjohtajuuskauden prioriteeteista oikeusosalalla.

Suomen kanta

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus pitää järjestäytynyttä rikollisuutta vakavana uhkana Suomen turvallisuudelle ja lailliselle yhteiskuntajärjestykselle. Hallitus torjuu voimakkaasti järjestäytynyttä rikollisuutta. Hallitus päivittää järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset.

Suomi torjuu voimakkaasti järjestäytynyttä rikollisuutta, ja myös EU:n tulee puuttua siihen laajalla keinovalikoimalla. EU:n lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön vahvistaminen on tässä keskeistä, ja Suomi vaikuttaa EU:ssa hallitusohjelman mukaisesti siihen, että tieto-

jenvaihtoa eri EU-maiden viranomaisten välillä lisätään terrorismin ja muun rikollisuuden torjumisen tehostamiseksi. (E 57/2023 vp).

EU:n rikosoikeudellisilla toimenpiteillä on tärkeä rooli vakavan, rajat ylittävän rikollisuuden torjumisessa. On tarpeen varmistaa, että EU:n rikosoikeudelliset instrumentit erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja laittoman asekaupan torjumiseksi ovat ajan tasalla. (E 57/2023 vp).

Valtioneuvosto katsoo, että komission vuosittaiseen oikeusvaltiokertomukseen pohjautuva neuvoston oikeusvuoropuhelu on oleellinen keino lujittaa oikeusvaltioperiaatetta Euroopan unionissa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioita yhdenmukaisesti tarkastelevaa komission oikeusvaltiokertomusta hyödynnetään neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun pohjana myös jatkossa. Yleisten asioiden neuvoston ohella on tärkeää, että oikeusvaltiokertomukseen pohjautuvia keskusteluja käydään ainakin oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa, sekä tarvittaessa myös muissa neuvoston kokoonpanoissa. Eri neuvostokokoonpanoissa käytävät keskustelut voivat syventää EU:ssa käytävää teema-kohtaista oikeusvaltiokeskustelua ja tehostaa oikeusvaltiokertomuksen hyödyntämistä. (EJ 3/2023 / E 17/2019 vp)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan jakamassa tausta-asiakirjassa nostetaan esille, että oikeusjärjestelmien häiriönsietokyky on olennainen osa oikeusvaltiota.

Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa nostetaan esille tarkemmin seuraavaa.

Komissio korosti lokakuussa 2023 antamassaan tiedonannossa koskien huumausainekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, että rikollisjärjestöjen soluttautumisella lailliseen talouteen on ”kauaskantoisia ja horjuttavia seurauksia yhteiskunnalle, oikeusvaltiolle ja luottamukselle viranomaisiin”. Puheenjohtajavaltio korostaa, että järjestäytyntä rikollisuutta koskeviin syytetoimiin osallistuviin tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuva uhkailu ja pelottelu sekä kaikenlainen muu rikollisjärjestöjen puuttuminen oikeuslaitokseen aiheuttavat vakavia riskejä oikeusvaltiolle.

Puheenjohtajan asiakirjan mukaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä pelottelu ja väkivalta ovat lisääntyneet viime vuosina joissakin jäsenvaltioissa ja uhkaavat suoraan toimittajien, poliitikkojen, tuomareiden ja syyttäjien henkeä. Asiakirjan mukaan on olennaisen tärkeää suojella näitä ihmisiä ja heidän perheitään, ja näihin uhkiin on vastattava vakavasti. Tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuvien uhkien torjuminen liittyy myös heidän riippumattomuutensa ja oikeusvaltioperiaatteen suojeluun: turvallisuusnäkökohtien ei pitäisi vaikuttaa tuomareiden ja syyttäjien päätöksiin siitä, ryhdytäänkö asiassa toimiin vai ratkaistaanko asia tietyllä tavalla. Puheenjohtajan mukaan on tärkeää vaihtaa kokemuksia jäsenvaltioiden välillä, myös mahdollisista kansallisella tasolla toteutettavista erityisistä suojelutoimenpiteistä, ja arvioida, tarvitaanko lisätietoja kattavan kuvan saamiseksi koko EU-tason tilanteesta.

Rikollisjärjestöt voivat uhkailun ja pelottelun lisäksi käyttää muita keinoja puuttuakseen kansallisiin oikeusjärjestelmiin. Erityisen tärkeitä ovat tuomareiden ja syyttäjien lahjontariski sekä rikollisjärjestöjen jäsenten riski soluttautua kansallisiin oikeusjärjestelmiin (esim. tuomariksi tai syyttäjäksi pyrkivien rikollisjärjestöjen jäsenet). Puheenjohtajan asiakirjan mukaan näitä kahta ilmiötä on vaikeampi mitata kuin uhkailua ja pelottelua, ja

niihin on reagoitava eri tavoin, mukaan lukien oikeuslaitoksessa jo olevat lahjomattomuuden takeet (erityisesti eettisten ja kurinpidollisten puitteiden avulla). Tuomareiden ja syyttäjien tarvittavan riippumattomuuden mukaisesti poliittisten ja hallinnollisten viranomaisten on kuitenkin pidättäydyttävä valvomasta heitä. Asiakirjassa tuodaan esille, että tältä osin on tärkeää nähdä, mitä toimenpiteitä erityisesti oikeuslaitoksen ja syyttäjälaitoksen itsehallintoelimet voivat toteuttaa puuttuakseen mahdollisiin riskeihin siitä, että rikollisryhmät sekaantuvat oikeusjärjestelmään, kuten tehokkaaseen kurinpitomenetelyyn unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti.

Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä voidaan toteuttaa myös rikollisryhmien puuttumisriskien vähentämiseksi, kuten tuomareiden ja syyttäjien aseman parantaminen, jotta heidän korruptioalttiutensa vähenisi. Tämä liittyy osittain tuomareiden ja syyttäjien asianmukaisen palkkauksen varmistamiseen. Puheenjohtajan asiakirjan mukaan on kuitenkin huomioitava, missä määrin tällaiset toimenpiteet ovat riittäviä tai tarvitaanko lisätoimenpiteitä, kuten turvatarkastuksia tai turvallisuusselvityksiä. Jotta oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ei puututtaisi, tällaisissa toimenpiteissä on noudatettava vallanjakoa, laillisuutta, oikeusvarmuutta, oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeasuhteisuutta, ja niiden tukena on eurooppalaisten normien mukaisesti oltava takeet, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että toimenpiteet rajoittuvat tiukasti määriteltyihin tavoitteisiin.

Tuomareiden ja syyttäjien turvallisuusselvitykset ennen heidän liittymistään oikeuslaitokseen ovat toinen ennalta ehkäisevä toimenpide. Tällainen ennalta ehkäisevä turvallisuusselvitys ohjaa kuitenkin tilannetta vain ennen kuin henkilöstä tulee tuomari tai syyttäjä. Turvallisuusselvitysvoisi olla ratkaisu, jos se toteutettaisiin riittävien takein, mutta vain sen estämiseksi, että rikollisryhmien jäsenet liittyisivät oikeuslaitokseen. Ennaltaehkäisevä turvallisuusselvitys ei estä tuomareiden ja syyttäjien lahjontaa tai muuta petollista käytöstä. Tämän vuoksi tuomareiden ja syyttäjien turvallisuusselvityksiä on toisinaan kannatettu, mutta tällaiset tarkastukset herättävät perusteltuja epäilyjä heidän riippumattomuuden kunnioittamisesta. Tasapainon löytäminen tuomareiden ja syyttäjien tarvittavan riippumattomuuden ja oikeusjärjestelmän suojelemisen välillä rikollisryhmien sekaantumiselta on äärimmäisen monimutkaista.

Keskustelun pohjustamiseksi puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä on tuomareihin ja syyttäjiin kohdistuvan pelottelun tai uhkailun laajuus ja/tai luonne jäsenvaltioissanne? Pidättekö tarpeellisen laaja-alaisen vertailevan selvityksen tekoa EU:ssa tästä aiheesta?
2. Miten voimme suojella oikeuslaitosta rikollisryhmien puuttumiselta – esimerkiksi korruptiolta tai soluttautumiselta – kunnioittaen samalla tuomareiden ja syyttäjien riippumattomuutta? Mitä mahdollisten turvallisuusselvitysten olisi huomioitava ja mitä takeita voitaisiin asettaa?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta: 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta: 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Turvallisuusselvityksistä säädetään Suomessa turvallisuusselvityslaisissa.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

6569/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mika Junninen, +358 295 150 406

VAHVA-tunnus

EU/83/2024

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/83/2024-OM-5

Olsson Nanni

21.2.2024

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024; Päätelmät perusoikeuskirjan soveltamista koskevasta komission vuosikertomuksesta: tehokas oikeussuoja ja oikeussuojan saatavuus

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 4.-5.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio hyväksyi vuoden 2023 kertomuksen perusoikeuskirjan soveltamisesta 4.12.2023 (COM (2023) 786 final). Raportti ja sen pohjalta laaditut neuvoston päätelmät keskittyvät oikeussuojaan. Päätelmiä valmisteltiin tammi–helmikuussa neuvoston perusoikeustyöryhmässä, jossa saavutettiin yhteisymmärrys tekstin suhteen.

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 5.3.2024 on tavoitteena hyväksyä ”Päätelmät perusoikeuskirjan soveltamista koskevasta komission vuosikertomuksesta: tehokas oikeussuoja ja oikeussuojan saatavuus”.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät.

Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että oikeuslaitos, kansalaisyhteiskunta, osallistava demokratia ja luotettava julkinen viranomaistoiminta luovat perustan luottamuksen yhteiskunnalle ja turvalliselle arjelle. Hallitusohjelman mukaan kansalaisten osallistumismahdollisuuksista ja oikeusturvasta huolehditaan ja oikeuspalvelujen saatavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan oikeusprosesseja sujuvoitetaan samalla huomioiden oikeusturva ja perusoikeudet, ja tässä keinoina on muun muassa sähköisten toimintatapojen käytön lisääminen.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin toiminnan perusta, ja niitä edistetään kokonaisvaltaisesti. Niiden käytännön toimeenpano on jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen perusta. Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvan oikeudellisen yhteistyön edellytyksenä on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus toistensa oikeusjärjestelmiin. (E 4/2024 vp)

Oikeuslaitoksen tehtävänä on antaa oikeusturvaa, ja jokaisen oikeus saada asiansa käsiteltäväksi tuomioistuimessa sekä oikeudenmukainen oikeudenkäynti kuuluvat jokaisen perusoikeuksiin. Oikeuslaitoksen riippumattomuus ja kansalaisten luottamus sen toimintaan ovat yhteiskunnan peruspilareita. Suomi korostaa komission tavoin tehokkaiden oikeuslaitosten merkitystä myös EU-lainsäädännön täytäntöönpanossa sekä oikeusvaltioperiaatteen ja unionin yhteisten arvojen ylläpitämisessä. EU:n hajautetussa lainkäyttöjärjestelmässä kansalliset tuomioistuimet tarjoavat ensi kädessä suojaa EU-oikeudessa turvatuille oikeuksille. Tehokas, laadukas ja riippumaton oikeuslaitos myös vahvistaa luottamusta ja rakentaa yritystoiminnalle suotuisaa toimintaympäristöä. (E 4/2024 vp)

Suomi on teknologiamyönteinen ja eurooppalaisittain digitalisoinnin edelläkävijä, ja tähän liittyy myös oikeusalalla merkittäviä hyötyjä oikeusturvan saavutettavuuden ja viranomaistoiminnan tehostumisen myötä. (E 19/2021 vp)

Pääasiallinen sisältö

Luonnos neuvoston päätelmiksi perusoikeuskirjan soveltamista koskevasta komission vuosikertomuksesta ja oikeussuojasta perustuu komission vuoden 2023 kertomukseen EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta (COM(2023) 786 final). Vuoden 2023 kertomus ”Tehokas oikeussuoja ja oikeussuojan saatavuus – EU:n perusoikeuskirjan soveltamista koskeva kertomus vuodelta 2023” pohjautuu temaattiseen lähestymistapaan, jonka Euroopan komissio julkisti vuonna 2020 perusoikeuskirjan soveltamisen tehostamista koskevassa strategiassaan.

Päätelmäluonnos käsittelee luottamuksen edistämistä oikeussuojan tehokkuuden ja saatavuuden kautta.

Luonnoksen johdanto-osassa nostetaan esiin jäsenmaiden velvollisuus varmistaa EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien toteutuminen sekä nimenomaisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen kirjaukset eurooppalaisista arvoista ja oikeussuojasta ja EU:n perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen. Johdanto-osassa viitataan komission perusoikeuskirjan soveltamista koskevaan kertomukseen, jonka mukaan EU ja jäsenvaltiot ovat toteuttaneet useita toimia edistääkseen oikeussuojaa ja sen saatavuutta kaikille henkilöille. Oikeussuojan saatavuudessa on kuitenkin edelleen esteitä, jotka voivat estää yksilöitä nauttimasta perusoikeuksistaan.

Johdanto-osassa katsotaan, että tehokas oikeussuoja on välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa, sillä se tukee perusoikeus- ja oikeusvaltiokulttuuria. Tehokkaassa rajat

ylittävässä rikos- ja siviiliasioiden oikeudellisessa yhteistyössä vastavuoroisen tunnustamisen periaate ja sen pohjana toimiva vastavuoroinen luottamus ovat välttämättömiä. Yhteistyö puolestaan edesauttaa oikeusjärjestelmien toimivuutta läpi unionin ja poistaa oikeussuojan saatavuuden esteitä yksilöiden tieltä. Tehokas oikeussuoja ja oikeussuojan saatavuus on jatkuva ponnistus, joka edellyttää EU-toimielinten, jäsenmaiden, yksityisten oikeusalan toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen yhteisiä ponnisteluja.

Sisältö-osassa neuvosto tunnistaa tehokkaan oikeussuojan ja oikeussuojan saatavuuden sisältävän kaikkien menettelyllisten oikeuksien ylläpitämisen ja kaikkien yksilöiden, joiden oikeuksia on loukattu, mahdollisuuden tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Neuvosto painottaa, että oikeussuojan saamista haittaavien esteiden poistaminen ja ei-oikeudellisten suojakeinojen, kuten sovittelun ja yhdenvertaisuus- ja syrjintäasioissa saatavilla olevien ei-oikeudellisten suojakeinojen olemassaolo tukevat oikeussuojan saatavuutta.

Neuvosto painottaa luottamuksen merkitystä oikeusjärjestelmien legitimitettiin ja lainkäyttöön osallistumisen kannalta. Yleinen luottamus oikeusjärjestelmään on edelleen haaste EU:ssa, etenkin vähemmistöjen ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden sekä syrjintää kokeneiden henkilöiden keskuudessa. Luottamus jäsenmaiden oikeusjärjestelmien ja oikeudellisten ammattilaisten kesken on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toimeenpanon ja siten rajat ylittävän yhteistyön tehokkuuden perusta. Neuvosto katsoo, että toimenpiteitä tarvitaan luottamuksen parantamiseksi ja näissä ratkaisuissa tulisi ottaa huomioon haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tarpeet sekä kaikki perusteettomat rajoitukset, jotka haittaavat pääsyä oikeudellisiin ja muihin oikeussuojakeinoihin.

Päätelmissä katsotaan, että turvallisten digitaalisten teknologioiden oikeaa käyttöä tulisi lisätä, jotta edistetään oikeusjärjestelmien tehokkuutta ja saavutettavuutta EU-lainsäädännön ja –instrumenttien mukaisesti. Oikeusjärjestelmien digitalisaatio ja tekoälyn käyttö sisältävät hyötyjä, mutta myös merkittäviä riskejä, minkä vuoksi ne on toteutettava perusoikeuksia kunnioittaen ja ottaen huomioon ne yksilöt, jotka eivät vammaisuuden, digitaatiojen tai –välineiden puutteen tai muun syyn vuoksi toimi digitaalisissa ympäristöissä.

Neuvosto kehottaa jäsenmaita lisäämään tietoisuutta tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvistä oikeuksista ja menettelyistä ja ottamaan huomioon tiedon saavutettavuus ja ymmärrettävyys sen kohdeyleisölle sekä päivittämään säännöllisesti Euroopan oikeusportaalia. Jäsenmaita kehoitetaan tiedottamaan lainvalvojia ja muita viranomaisia uhrien, epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksista sekä niihin liittyvistä menettelyistä ja mekanismeista tarvittaessa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan tai uhreja tukevien järjestöjen kanssa.

Jäsenmaita kehoitetaan parantamaan oikeudenhoidon rakennusten saavutettavuutta vammaisille henkilöille vallitsevan lainsäädännön mukaisesti sekä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan parantamaan saavutettavuutta myös muille käyttäjille sekä maantieteellisestä näkökulmasta. Oikeussuojan saatavuuden edistämiseksi kehoitetaan myös poistamaan aiheettomat taloudelliset esteet mm. tarjoamalla oikeusapua ja pohtimaan myös muita toimia, joilla oikeussuoja olisi taloudellisesti saavutettavampaa kaikille.

Jäsenmaita kehoitetaan lisäämään toimiaan uhrien voimaannuttamiseksi varmistamalla, että heillä on pääsy oikeuteen mm. tukemalla heidän osallistumistaan rikosoikeudellisiin menettelyihin EU-lainsäädännön mukaisesti ja mahdollistamalla heidän tietoon perustuvan päätöksentekonsa näiden menettelyiden aikana. Jäsenmaita kehoitetaan myös varmistamaan, että haavoittuvassa asemassa olevat epäillyt ja syytetyt sekä siviilioikeudellisten menettelyiden osapuolet, joiden päätöksentekokyky on rajoittunut, pystyvät tehokkaasti osallistumaan menettelyihin. Lasten edun huomioimista ja lasten oikeussuojan

saatavuutta, mukaan lukien oikeus tulla kuulluksi, kehoitetaan edistämään EU-lainsäädännön mukaisesti.

Jäsenmaita kehoitetaan edistämään virkavallan ja oikeudellisten ammattilaisten kouluttamista kohteilemaan ja avustamaan kaikkia henkilöitä puolueettomasti, kunnioittavasti, ammattimaisesti ja syrjimättömästi sekä harkitsemaan, tulisiko erityisiin toimiin ryhtyä, jotta varmistettaisiin, että kaikki tuntevat voivansa kääntyä virkavallan ja oikeudenhoidon puoleen. Ottaen asianmukaisesti huomioon oikeuslaitoksen riippumattomuus ja erot oikeuslaitoksen organisaatiossa eri puolilla EU:ta jäsenmaita kehoitetaan edistämään oikeusalan ammattilaisten koulutusta mm. haavoittuvien todistajien kanssa toimimisesta, uudelleen traumatisoitumisen välttämisestä, tiedostamattomista ennakoasenteista, avustetusta päätöksenteosta ja perus- ja ihmisoikeuksista sekä tiedottamaan heitä EU-lainsäädännöstä ja EU-tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

Jäsenmaita kehoitetaan myös edistämään oikeudellisten päätösten ymmärrettävyyttä ja sovittelukulttuuria siviili- ja kaupallisissa asioissa sekä varmistamaan sovittelumekanismien riittävä rahoitus, mikäli ne rahoitetaan julkisista varoista. Jäsenmaita kehoitetaan lisäämään toimia oikeudellisten menettelyiden tehokkuuden ja toimivuuden parantamiseksi esimerkiksi huolehtimalla oikeuslaitoksen riittävästä resursoinnista ottaen huomioon jokaisen oikeuskohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin. Jäsenmaita kehoitetaan edistämään kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, yhdenvertaisuuselinten, laillisuusvalvojien ja erityisvaltuutettujen roolia oikeussuojan ja luottamuksen edistäjinä.

Jäsenmaita kehoitetaan käyttämään ja edistämään oikeusosalalla turvallisia ja saavutettavia digitaalitekniologioita, jotka eivät heikennä oikeussuojan saatavuutta, noudattaen e-Justice -strategian vahvaa keskittymistä perusoikeuksien tehokkaaseen suojeluun. Jäsenmaita kehoitetaan varmistamaan, että tekoälytyökalut täyttävät lainsäädännön vaatimukset, jotta taataan perusoikeuksien täysi kunnioitus. Oikeudellisten palveluiden ja menettelyiden tulee olla myös niiden henkilöiden saatavilla, joilla ei ole riittäviä digitaalisia taitoja tai pääsyä digityökaluihin tai joilla on vaikeuksia käyttää oikeudenhoidon sähköisiä alustoja. Viestintäväylät ja prosessuaalisten oikeuksien käyttö ilman digitaalisia työkaluja tulee säilyttää vaihtoehtona, jotta varmistetaan, ettei ketään jätetä jälkeen. Loppukäyttäjät tulisi osallistaa uusien turvallisten ja saavutettavien digitaalisten teknologioiden kehittämisessä ja edistää virkavallan ja oikeusalan ammattilaisten koulutusta näiden teknologioiden käytössä.

Neuvosto kehottaa komissiota jatkamaan perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi EU:ssa vuonna 2020 hyväksytyyn strategian toimeenpanoa, jatkamaan vuoden 2020 neuvoston päätelmissä ”Oikeussuojan saatavuus – digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen” asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa ja varmistamaan, että perusoikeusnäkökulma on mukana kaikissa sen oikeussuojaa koskevissa toimissa. Komissiota kehoitetaan myös arvioimaan EU:n uhristrategian (2020–2025) tiimoilta tehtyä työtä sekä jatkamaan uhrien oikeuksien vahvistamista EU:ssa. Komissiota kehoitetaan säilyttämään ja edistämään mahdollisuuksia tehokasta oikeussuojaa ja oikeussuojan saatavuutta koskevaan dialogiin kansallisten hallintojen, itsenäisten elinten, kansalaisyhteiskunnan ja EU:n instituutioiden ja virastojen välillä, kuten komission relevanteissa asiakirjoissa ja prosesseissa, mukaan lukien vuosittaiset perusoikeuskirja- ja oikeusvaltionraportit, on määritelty.

Neuvosto kehottaa komissiota jatkamaan rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä koskevan kehikon toimeenpanon valvontaa ja tarvittaessa tekemään uusia ehdotuksia rajat ylittävän oikeussuojan tehokkuuden ja oikeussuojan saatavuuden parantamiseksi ja siten kansallisten viranomaisen välisen luottamuksen edistämiseksi. Uusia teknologioita

kehittäessä komissiota kehoitetaan osallistamaan jäsenmaita ja loppukäyttäjiä ja tekemään vaikutusarviointeja sen arvioimiseksi, etteivät teknologiat riko perusoikeuksia. Neuvosto kehottaa komissiota harkitsemaan riittävän rahoituksen tarjoamista asianmukaisista rahoitusohjelmista olemassaoleville EU-mekanismeille, jotka tarjoavat pääsyn rajat ylittävään siviili- ja kaupallisten asioiden sovitteluun, kuten Euroopan kuluttajakeskukselle.

Lopuksi neuvosto pyytää oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkoston virastoja säilyttämään erinomaisen osaamisensa perusoikeuksista ja soveltamaan sitä tehtäviensä hoidossa. EU:n lainvalvontayhteistyövirastoa (Europol), EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön virastoa (Eurojust) ja EU:n lainvalvontakoulutusvirastoa (CEPOL) pyydetään toimivaltuuksiensa puitteissa varmistamaan, että yhteisten tutkintaryhmien jäsenet saavat koulutusta käytettävissä olevista uhrien tukimekanismeista sekä uhrien, epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksia koskevista EU:n standardeista. EU:n perusoikeusvirastoa (FRA) pyydetään päivittämään vuodelta 2016 oleva Oikeussuojan saatavuus Euroopan oikeudessa – käsikirja, joka on tärkeä työkalu, ja jatkamaan asianmukaisen tiedon keräämistä ja jakamista jäsenmaiden tukemiseksi oikeussuojan saralla. CEPOL:ia ja FRA:ta kehoitetaan, tarvittaessa yhteistyössä Europolin, Eurojustin ja Euroopan juridisen koulutusverkoston (EJTN) kanssa, jatkamaan koulutusmateriaalien kehittämistä oikeussuojasta kaikilla EU:n kielillä tuomareille, syyttäjille, asianajajille, lainvalvontaviranomaisille ja muille oikeudenhoidon ammattilaisille ja tukemaan näiden materiaalien käyttämistä jäsenvaltioissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmien hyväksyminen edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan käsittely 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan käsittely 1.3.2024 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

st 6569/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM / Nanni Olsson, puh. 0295150050 (laatija)

VAHVA-tunnus

EU/83/2024

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet